Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

Najer Folksblat

פּרייז 20 גראָשען

היינט 8 זייטען

נייער פאָלקסבלאַט

אונפּאַרטייאישע פּאָליטיש - געזעלשאַפטליכע טאָג - צייטונג

Nr. 285 (977) | Łódź, Poniedziałek 13 Grudnia 1926 | פֿירטער יאָהרגאַנג | לאָדז, מאָנטאָג ח׳ טבת תרפּ״ז. | Nr. 285 (977)

אַדרעס פֿון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פּעטריקאַווער 21, טעל. 24-71 || Adres redakcji i administracji: Łódź, Piotrkowska 21. Tel. 24-71

נייע עדות געגען שוואַרצבאַרד׳ן.

אויספאָרשונגס-ריכטער ערקלערט, אַז דער עדות-פערהער איז פערענדיגט.

פּ אַ ר י ז, 12 (טעלעגראַפיש דורך י. ט. א.) נעכטען איז פאָרגעקומען די ערגענצונג פון עדות-פערהער אין שוואַרצבאַרד - פּראָצעס, לויט׳ן וואונש פון די ציוויל-מאָהנער פון פּעטלוראַ׳ס אלמנה.

עס האָבען זיך געמעלדעט בס״ה 2 עדות: אַ געוועזענער פּאָליציאַנט אין פּראָסקוראָוו פּיטלוק און אַ געוויסער ראַטירראַ.

ביידע עדות האָבען ערקלערט, אַז פּעטלוראַ טראָגט נישט קיין שום פעראַנטוואָרטליכקייט פאַר די פּאָגראָמען. צווישען די דאָזיגע עדות מיט שוואַרצבאַרד׳ן איז פאָרגעקומען אַ קאָנפראָנטאַציע.

שוואַרצבאַרד האָט צוקלאַפּט די טענות פון די עדות און ערקלערט, אַז ער איז איבערצייגט אין פּעטלוראַ׳ס שולד. די איבעריגע עדות, וועלכע זיינען אָנגערופען-געוואָרען דורך די ציוויל מאָהנער און זיינען איינגעלאַדען-געוואָרען צום פערהער, זיינען נישט געקומען.

נעכטען איז געווען דער לעצטער עדות-פערהער אין שוואַרצבאַרד-פּראָצעס און דער אויספאָרשונגס ריכטער האָט ערקלערט, אַז דער פערהער איז ענדגילטיג געשלאָסען.

„נאָך מיין טויט געהערט מיין הערץ פאַר דעם פּראָזעקטאָריום“.

וואַרשאַ, 12 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) היינט איז קיין וואַרשאַ געקומען די אָטוואָצקער איינוואוינערין רחל וויינשטיין, וועלכע איז איינגעשטאַנען ביי איהר׳ס אַ קובה אין פּראַגא אויף טאַרגאָווא גאַס.

נאָכמיטאָג האָט זי זיך אַראָפּגעוואָרפען פון 3-טען שטאָק און דערהרג׳עט געוואָרען אויפ׳ן אָרט.

ביי דער דערהרג׳עטער אויף דער לינקער האַנד און לינקען פוס האָט מען געפונען אויפגעשריבען מיט טוש-בליי: „נאָך מיין טויט געהערט מיין קערפּער דעם „פּראָזעקטאָריום“. די זעלבסטמערדערין שטאַמט פון דובנאַ.

אַנטיסעמיטישער צוזאַמענפאָהר פון קריסטליכע בעקער-מייסטער.

וואַרשאַ, 12 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) היינט איז אין וואַרשאַ פאָרגעקומען דער לאַנד-צוזאַמענפאָהר פון די קריסטליכע בעקער-מייסטער אין פּוילען. עס זיינען געקומען העכער 1000 דעלעגאַטען.

פריהער האָט די אָרגאַניזיר-קאָמיסיע פון צוזאַמענפאָהר געהאַט מיטגעטיילט דעם יודישען בעקער-מייסטער פעראיין, אַז ס׳וועלען אויך צוגעלאָזען ווערען יודישע דעלעגאַטען. דער יודישער בעקער-מייסטער-פעראיין האָט דעריבער מיטגעטיילט די פעראיינען אויף דער פּראָווינץ, פון וואַנען ס׳זיינען געקומען 30 יודישע דעלעגאַטען. די דעלעגאַטען האָבען געוואַרט אין צענט האַנדווערקער - פערבאַנד, אָבער קיין איינלאַדונג פאַר זיי איז נישט אָנגעקומען. די יודישע בעקער דעלעגאַטען האָבען דעריבער אָפּגעהאַלטען אַ בעראַטונג אין האַנדווערקער - פערבאַנד און פּראָטעסטירט געגען דער נישט-קאָלעגיאַלער און נישט-עטישער בעהאַנדלונג מצד די פּוילישע בעקער - מייסטער. ס׳איז בעשלאָסען געוואָרען צו רופען דעם לאַנד-צוזאַמענפאָהר פון יודישע בעקער-מייסטער קיין לאָדז.

דערווייל – האָבען אויפ׳ן צוזאַמענפאָהר פון די קריסטליכע בעקער-מייסטער די פּוזנער און פּאָמערנער דעלעגאַטען געהאַלטען אַנטיסעמיטישע רעדעס און געפאָדערט, אַז יודען זאָלען נישט צוגעלאָזען ווערען אין די האַנדלס-קאַמערן.

אויפ׳ן קריסטליכען צוזאַמענפאָהר האָבען זיך גענומען 3 יודען (פון גאַליציען), האָבען זיי אויך אַלס פּראָטעסט פערלאָזט דעם צוזאַמענפאָהר.

דער׳הרג׳עט דעם זוהן און איהם אריינגעוואָרפען אין טייך.

לעמבערג, 12. (טעלעפאָניש). אין דאָרף טעניאַטיסקאַ (לעמבערגער קרייז) האָט זיך אָבגעשפּילט אַ מורא׳דיגע טראַגעדיע. די רייכע בויערטע פעליציאַ מעלניק, 37 יאָהר אַלט, האָט זיך פערליבט אין דעם 19-יעהריגען איוואַן אָסטאַפּא. און ווייל איהר 19-יעהריגער זוהן אין מעלניק האָט נישט געוואָלט, אַז די מוטער זאָל חתונה האָבען מיט אָסטאַפּאַ׳ן, האָט די מוטער צוזאַמען מיט אָסטאַפּאַ׳ן דער׳הרג׳עט דעם זוהן יאַן און איהם אריינגעוואָרפען אין טייך.

שכנים, וועלכע האָבען זיך לכתחילה געוואונדערט צוליב׳ן פּלוצלינג׳דיגען פערשווינדען פון יאַן מעלניק׳ן, האָבען שפּעטער געפונען דעם דער׳הרג׳עטען אין טייך.

די מערדערישע מוטער און איהר געליבטער זיינען אַרעסטירט.

אין גענף

איז שוין אַלץ געענדיגט.

ג ע נ ף, 12 (אַטע) אין גענף זיינען שוין פערענדיגט געוואָרען די זיצונגען. אין משך פון היינטיגען טאָג זיינען נאָך פאָרגעקומען קורצע בעראַטונגען פון די בעזונדערע מיניסטאָרען. דער פּראָזעס פון דער פּוילישער דעלעגאַציע האָט קאָנפערירט מיט׳ן פּרעזעס פון דער דייטשער דעלעגאַציע וועגען ווייטערדיגע אונטערהאַנדלונגען.

*

אין דער יאַפּאַנישער אַמבאַסאַדע אין בערלין האָבען זיך אַריינגעקומען גנבים און אַרויסגעגנב׳עט פערשידענע ווערטפולע חפצים און דאָקומענטען.

נאָך קורצע און שווערע ליידען איז נעכטען זונטאָג, דעם 12. דעצעמבער ד. י. אין עלטער פון 40 יאָהר געשטאָרבען מיין ליבע פרוי, מוטער, טאָכטער, אונזער טייערע שוועסטער און שוועגערין

נ. ע. גיטל זעליגער (געבוירען ליפּשיץ)

דראַמאַטישע שוישפּילערין א. ג. ג. זאַריצקאַ.

די לויה קומט פאָר היינט, מאָנטאָג, דעם 13. דעצעמבער ד. י. 1 אַ זייגער מיטאָג פון ראַדאָגאָשטשער שפּיטאָל, וועגען וואָס עס טיילט מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע פאַמיליע. 789

מזל טוב

פּרל. עסטערא פייבושעוויטש מיט הערן מעניא לייב

ווערען פערלאָבט.

די פערלאָבונג קומט פאָר דינסטאָג ד. 14 דעצ. 8 אָוו. אין לאָדז, לוטאָמירסקאַ 34 794

דעם טיפסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס אונזער ליבען שוואָגער און קוזין הענריק שפּערלינג און זיין פאַמיליע צוליב׳ן טויט פון זיין ברודער

משה נ. ע.

זייט פון גאָט געטרייסט!

דוד זילבערבערג און פרוי.

פ. הערש.

בנימין זילבערבערג.

הערמאַן נראַסמאַן. 788

מיט אַ וועהטאָג אין האַרצען בעווייגען איך די פריהצייטיגע פערשטאָרבענע יודישע אַרטיסטקע

גיטעל זעליגער

(זאַריצקאַ).

יוליוס אדלער. 790

א קוואליפיצירטער

הערן־שניידער

געזעלען צו מאַגאַזין־אַרבעטען

קען זיך מעלדען ביי

זאַלצמאַן, גלובנאַ 24

(אין מאַגאַזין). 798

ד״ר ל. שיפּמאַן

88 פּעטריקאַווער 88

איז צוריקגעקומען

נעהמט אויך אויף אין דער

לעטשניצע בושעושינער 11

מיט טיפען טרויער שטעהען מיר ביים פרישען קבר פון אונזער פריהצייטיג-פערשטאָרבענער חבר׳טע

גיטעל זעליגער

(זאַריצקאַ).

די לאָדזער יודישע חברים-טרופּע פון פילהאַרמאָניע. 791

די פערוואַלטונג פון יודישען העלנער-פעראיין אין לאָדז מעלדעט אין טיפען טרויער אַלע מיטגלידער וועגען דעם פריהצייטיגען טויט פון אונזער חבר וואָלף זעליגער׳ס פרוי נ. ע

גיטעל זעליגער—זאַריצקאַ

די פערוואַלטונג רופט אַלע מיטגלידער צו בעטייליגען זיך היינט אין דער לויה, וועלכע קומט פאָר 1 מיטאָג פון ראַדאָגאָשטשער שפּיטאָל. 796

לאַנד-צוזאַמענפאָהר פון טעקסטיל-אַרבּייטער

האָט זיך נעכטען אָנגעהויבען אין לאָדז.

(–) נעכטען האָט זיך אין לאָקאַל פון דער קרייז-קאָמיסיע פון די פּראָפעסיאָנעלע פעראיינען (נאַרוטאָוויטש-גאַס 50) געעפענט דער לאַנד-צוזאַמענפאָהר פון די טעקסטיל-אַרבּייטער - פעראיינען אין פּוילען.

צום צוזאַמענפאָהר זענען געקומען 49 דעלעגאַטען פון גאַנץ פּוילען און 12 מיטגלידער פון דער הויפּט-פערוואַלטונג.

ס'זענען אויך געקומען יודישע דעלעגאַטען פון די טעקסטיל-פעראיינען אין לאָדז, אַלעקסאַנדער, זדונסקאַ-וואָליאַ, ביאַליסטאָק און פון די קאָלאָמייער טליתים-וועבער (ה' קאַץ).

11 אַ זייגער פאַרמיטאָג האָט דעפּ. שטשערקאָווסקי געעפענט דעם צוזאַמענפאָהר און פעסטגעשטעלט פאָלגענדע טאָג-אָרדנונג: דערעפנונג, וואַהלען פון קאָמיסיעס; בעשטעטיגען פּראָטאָקאָל; בעריכטען פון דער הויפּט-פערוואַלטונג, רעוויזיאָנס-קאָמיסיע און קאַסע-בעריכט; רעפעראַט וועגען דער ווירטשאַפטליכער לאַגע אין לאַנד; ענדערען דעם סטאַטוט; קולטור און פערלאַגס-טעטיגקייט; וואַהלען פון אַ הויפּט-פערוואַלטונג, רעוויזיאָנס-קאָמיסיע, שידס-געריכט און פּרייז-פאַרשלאָגען.

נאָכדעם, ווי אַלס פאָרזיצער איז געוועהלט געוואָרען ה' קיערמאַס, זענען געהאַלטען געוואָרען פאָלגענדע בעגריסונגס-רעדעס: מצד דער צענטראַל-קאָמיסיע – ה' זדאַנאָווסקי; צ.ק. פּ.פּ.ס.– ד"ר וויעלינסקי; דייטשע סאָצ. אַרב. פּאַרטיי – דעפּ. קראָנינג; „בונד" – ראַטמ. ליכטענשטיין; אין נאָמען פון אַרבּייטס-מיניסטעריום האָט בעגריסט דער אינספּעקטאָר ה' וואָיטקיעוויטש; אין נאָמען פון דייטשען טעקסטיל-אַרבּייטער-פערבאַנד האָט בעגריסט דער גרייז-גרויסער דעלעגאַט ה' היפּש. דער רעדנער האָט געשילדערט די לאַגע פון די דייטשע טעקסטיל-אַרבּייטער און גערופען די פּוילישע טעקסטיל - אַרבּייטער צו געהן האַנד ביי-האַנד מיט די דייטשע חברים, כדי זיך אויסצוקעמפען בעסערע אַרבּייטס-און-לעבענס - בעדינגונגען. די רעדע פון ה' היפּש איז איבערגעזעצט געוואָרען פון ד"ר ווייסבערג.

עס זענען אויך איבערגעלייענט געוואָרען שריפטליכע בעגריסונגען פון די טעקסטיל-פעראיינען אין טשעכיען, עסטרייך, ענגלאַנד און אַ רייהע אַנדערע אַרבּייטער-אָרגאַניזאַציעס.

דעפּ. שטשערקאָווסקי האָט אין זיין בעריכט איבערגעגעבען, אַז די הויפּט-פערוואַלטונג האָט אין דער ערשטער רייה זיך בעמיהט צוצוציהען צו די פעראיינען אַלע אַרבּייטער אָהן אונטערשיד פון נאַציאָנאַליטעט און צו דעם צוועק זענען געשאַפען-געוואָרען בעזונדערע סעקציעס פאַר יודישע און דייטשע אַרבּייטער, וועלכע פיהרען זייער בעזונדערע קולטור-און אויפקלערונגס-אַרבּייט.

פאַר דער בעריכט-צייט זענען פאָרגעקומען 19 לוין-אַקציעס פון די טעקסטיל-אַרבּייטער און ביי אַ טייל אַקציעס זענען אויך צוגעשטאַנען די אַרבּייטער פון אַנדערע פאַכען. דער בעריכט-אָפּגעבער האָט אויך פעסטגעשטעלט, אַז נאָך אַלע לוין אַקציעס, פערדינען די טעקסטיל-אַרבּייטער מיט 50 פּראָצ. ווייניגער, ווי ס'וואָלט געדאַרפט זיין לויט'ן סטאַטיסטישען אָמט.

נאָכ'ן אַרומרעדען די איצטיגע ווירטשאַפטליכע לאַגע אין לאַנד, די אַרבּייטסלאָזיגקייט, רעדוקציעס א. אַז. וו., – האָט זיך ענטוויקעלט אַ לענגערע ריסקוסיע, וועלכע האָט געדויערט 4 שעה.

די רעדנער פון דער אָפּאָזיציע האָבען פאָרגעוואָרפען דער הויפּט-פערוואַלטונג, אַז זי איז נישט געשטאַנען אויף דער געהעריגער הויך ביים פיהרען די לוין-אַקציעס, ביים פערבעסערען די אַרבּייטס בעדינגונגען און אויפ'ן געביט פון קולטור-אַרבּייט. בעזונדערס האָבען די יודישע דעלעגאַטען זיך בעקלאָגט אויף דער הויפּט-פערוואַלטונג, אַז דורך איהר פּאָליטיק האָבען אַ סך יודישע טעקסטיל-אַרבּייטער זיך דערווייטערט פון די פעראיינען.

נאָכדעם, ווי ס'זענען געוועהלט געוואָרען גענעראַל-רעדנער איז דער צוזאַמענפאָהר איבערגעריסען געוואָרען.

די ווייטערדיגע פּונקטען פון דער טאָג-אָרדנונג וועלען בעטראַכט ווערען מאָנטאָג (היינט).

דער צוזאַמענפאָהר איז אויסגערעכענט אויף 2 טעג.

אויסגעמאָרדעט 1200 מענשען.

לאָנדאָן, 12. (ספּ. טעל.) „דיילי-עקספּרעס" איז מודיע פון שאַנכאַי, אַז אין שטעטעל יונג-טשאַנגו האָט אַ באַנדיטען-באַנדע אַרומגערינגעלט אַלע הייזער און אויסגעמאָרדעט 1200 מענשען.

פּאָליטישער פּראָצעס אין גראָדנע.

גראָדנאָ, 12 (טעלעפאָניש) ס'האָט זיך געענדיגט דער פּראָצעס געגען 22 פּערזאָן, וועלכע זענען געווען בעשולדיגט אין געהערען צו דער קאָמוניסטישער פּאַרטיי. צווישען די בעשולדיגטע זענען געווען 21 ווייסרוסען און 1 יוד – שטאַמלער. ווען דער בעריכט פאָרזיצער האָט געלייענט דעם אורטייל, האָבען אַלע בעשולדיגטע געזונגען דעם „אינטערנאַציאָנאַל".

לויט'ן אורטייל זענען 10 בעפרייט געוואָרען און 12 זענען פער'משפט געוואָרען אויף טורמע פון 2 ביז 6 יאָהר.

קאָנגרעס פון די גרובען-אַרבּייטער אין קאַטאָוויץ.

קאַטאָוויץ, 12 (דורכ'ן טעלעפאָן). אויף דעם קאָנגרעס פון די פּוילישע בערג אַרבּייטער, וואָס קומט איצט פאָר אין קאַטאָוויץ, האָבען די דעלעגאַטען אַנולירט דעם אָפּמאַך, וועלכען ס'האָט געשלאָסען מיט די גרובען-אייגענטימער די אַרביטראַזש-קאָמיסיע. די דעלעגאַטען האָבען ערקלערט, אַז די אַרביטראַזש-קאָמיסיע איז נישט געווען אונפּאַרטייאיש. דער קאָנגרעס האָט דעריבער בעשלאָסען אונבעדינגט צו פאָדערן אַ דירעקטען אָפּמאַך צווישען די גרובען-אייגענטימער און די אַרבּייטער-אָרגאַניזאַציעס.

4 אַרטיסטקעס פערברענט בעת אַ שרפה אין טעאַטער

רוים, 12 (ספּ. טעל.) בעת אַ שרפה וואָס איז אויסגעבראָכען 12 אַ זייגער ביינאַכט אויף דער סצענע פון טעאַטער „אַפּאָללאָ" האָט זיך געמאַכט אַזאַ בהלה, אַז הונדערטער מענשען פון פּובּליקום זענען פערוואונדעט געוואָרען.

4 אַרטיסטקעס, וועלכע האָבען זיך געפונען אין דער גאַרדעראָבּע זענען פערברענט געוואָרען אין די פלאַמען.

אַרום דער ענטדעקטער שפּיאָנאַזש-אַפערע.

וואַרשאַ, 12 (טעלעפאָניש) אין צוזאַמענהאַנג מיט דער ענטדעקטער שפּיאָנאַזש-אַפערע זענען אין משך פון היינטיגען טאָג פאָרגעקומען ווייטערע אַרעסטען.

צווישען אַנדערע זענען אויך אַרעסטירט געוואָרען: אַ געוויסער כראָבּינסקי און עדוואַרד היינע.

„גלאָס פּראַוודי" שטעלט קאַטעגאָריש פעסט, אַז די שפּיאָנען - באַנדע האָט אַרויסגעגנב'עט דעם אָריגינאַל פון פּראָף. קעמערער'ס אויסגעאַרבּייטען מעמאָריאַל.

דעם דאָזיגען ווערטפולען און געהיימען מעמאָריאַל זאָל האָבען אַרויסגעגנב'עט דער געוועזענער בעאַמטער אין פינאַנץ-מיניסטעריום בודזישעווסקי.

אוקראַאינישער פּויערים-צוזאַמענפאָהר

זאָל בעשליסען וועגען דער בעציהונג צו דער פּוילישער מלוכה.

לעמבערג, 12 (טעלעפאָניש) די אוקראַאינישע פּאַרטיי „אונדאָ", וועלכע אָריענטירט זיך אויף רעאַלער צוזאַמענאַרבּייט מיט פּוילען, רופט איינגיכען צוגויף אַ צוזאַמענפאָהר פון אַלע פּויערים, וועלכע זאָלען זיך אַרויסזאָגען, ווי אַזוי ס'דאַרף געפיהרט ווערען די פּאָליטיק לגבי פּוילען און וועגען נאַציאָנאַלען קאַמף פון אוקראַאינישען פאָלק.

די פיהרער פון „אונדאָ" האָפען, אַז דער געזונטער אינסטינקט פון די אוקראַאינישע פּויערים-מאַסען וועט נישט דערלאָזען, אַז ס'זאָלען אויסגענוצט ווערען די כוחות אויף אונפּראָדוקטיווער און נישט-נוצליכער אָפּאָזיציע.

1500 ארץ-ישראל סערטיפיקאַטען.

ירושלים, (י. ט. א.) די ארץ-ישראל רעגירונג האָט איבערגעגעבען דעם ציוניסטישען עקזעקוטיוו אין ארץ-ישראל נייע 1500 סערטיפיקאַטען פאַר אַרבּייטער-איינוואַנדערער, אויפ'ן פּעריאָד פון אָקטאָבער 1926 ביז מערץ 1927. דערפון זענען 1000 סערטיפיקאַטען פאַר מענער און 500 פאַר פרויען.

אַ האַרבע שטראָף פאַר „טאַטע לעבען".

פּראַג (יט"אַ) דער בעקאַנטער פיהרער פון די סלאָוואַקען, דעפּוטאַט קלינקאַ האָט אין אַ ציימונגס-אַרטיקעל אָנגערופען דעם פּרעזידענט פון דער טשעכאָסלאָוואַקישער רעפּובּליק מאַסאַריק „דער „טאַטע-לעבען" פון די יודען אין דער רעפּובּליק". דאָס געריכט האָט איהם פערמשפט אויף 7 טעג תפיסה. איצט איז דער פּראָצעס בעטראַכט געוואָרען אין דער צווייטער אינסטאַנץ. דאָס אַפּעלאַציע געריכט האָט דעם אורטייל בעשטעטיגט, נאָר די אויסציהרונג פון דער שטראָף איז אָבּגעלעגט געוואָרען אויף 2 יאָהר.

אַנטיסעמיטיזם אויפ'ן אוניווערזיטעט אין קעלן.

קעלן, (י. ט. א.) די „קעלנער יודישע וואָכענבלאַט" בעשעפטיגט זיך מיט די געשעהענישען אויפ'ן מינכענער אוניווערזיטעט וואו די יודישע סטודענטען זענען, ווי בעקאַנט נישט צוגעלאָזט געוואָרען צו די יובּילײ-פייערונגען. די צייטונג גיט צו, אַז אַפילו אין קעלנער אוניווערזיטעט, וואָס איז בעקאַנט אַלס אַ פרייהייטליכער אַנשטאַלט ווערט געטריבען אַנטיסעמיטישע פּראָפּאַגאַנדע און דוקא דורך די פיהרענדע פּערזענליכקייטען ווי געהיים ראַט קערט און פּראָפ. לעיען. די דאָזיגע פּראָפעסאָרען זאָגען זיך אַרויס אָפטמאָל אויף אַ נישט דערלאָזבאַרען אופן וועגען יודען.

מאַסאַזש- און הייל-גימנאַסטיק-שולע און קאַבּינעט

פון דר. מעד. ב. שמירגעלד

צעגעלניאַנאַ 6, טעל. 51-89

ריקענביינער-פערקרימונגען, פּאַראַליזען, נערווען-שמערצען, פעטזוכט, אַרטרעטיזם, שטיהל-פערשטאָפּונג, גינעקאָלאָגישע מאַסאַזשען, בעהאַנדלונג פון פיזיש שוואַכע קינדער (גרופּען). נאָך דעם ענדיגען די שולע, ווערט אַרויסגעגעבען אַ צייגניש.

עמפּפאַנג פון 3 ביז 5.

דאַנטיסט און צאָהנטעכניק

י. ביטענסקי

5 קאָנסטאַנטינער 5

נעהמט אָן אַלע טאָג פון 9 פריה ביז 8 אָווענד.

פּרייזען ביליגע! בעראָטונג אָהן געצאָהלט

Lek. Dentysta

Jakób Botwinik

געאַרבּייט אין דער לאָדזער קראַנקען-קאַסע איבער 4 יאָהר, נעהמט יעצט אָן טעגליך, אויסער שבת פון 3 ביז 9 אָווענד אויף דער

נאַוואָמיעסקאַ 26, פראָנט 2. שטאָק

היילען, פּלאָמבּירען, צאָהן-ציהען אָהנע שמערצען, קינסטליכע ציינער, קאָראָנען און גאָלד - בריקען.

▲▼▲▼ צוגענגליכע פּרייזען. ▼▲▼▲

פאַר מיטגל. פון קראַנקען-קאַסע און זייערע פאַמיליעס זעהר ביליג.

עס קלינגט שוין אין גאַנץ לאָדז,

אַז אַלע אַרט ביטעס. פּאַדאַניעס, רעקורסען, אַפּעלאַציעס און אַלע געריכטס-, פינאַנס-, אַדמיניסטראַטיווע און קאָמונאַלע אינסטאַנציעס ווערען אַמבעסטען, אַמביליגסטען און אַמשנעלסטען ערלעדיגט אין ביוראָ

„פּאַלאַניאַ" אַלעיאַ 1 מאַי 7.

ווכטיגע בעמערקונג: טעגליך פון 5 ביז 7 ווערען ערטיילט עצות און אָנווייזונגען אין אַלע שטייער-אַנגעלעגענהייטען דורך ה' לעאָן שווייצער איבערזעצונגען: האַנדעלס און פּריוואַט קאָרעספּאָנדענץ, קאָנטראַקטען. פּראָטעסטירטע וועקסלען ווערען אָנגענומען אויפצומאָנען מיט אייגענע קאָסטען. מיטגלידער פון פּראָפעסיאָנעלע פעראיינען צאָהלען 25% ביליגער.

בעקאַנטמאַכונג.

די בעוואוסטע וואַרשאָווער פירמע א. נ. J. KRZYPOW האָט ערעפענט -:- אין -:-

לאָדז, 16 בענעדיקטאַ 16

אַ מעבעל-לאַגער

קויפט און פערקויפט אַלערליי מעבעל, דיוואַנעס, ניי-מאַשינען, ווי אויך גאַרדעראָבען. אַנטיקען און פעלצען. כ'קויף פּיאַנינאָס, און כ'צאָהל די העכסטע פּרייזן קומט און איבערציינט אייך

6828

מוטערס!

פערלאַנגט אין די אַפּטייקען און סקלאַד-אַפּטעטשנעס דעם היגיענישען

פודער פאַר קינדער

Puder Dzidzi"

(מיט'ן העהנדעל) 7571

וועלכער דערהאַלט דעם קינד'ס קערפער אין געזונדהייט און ריינקייט.

אַ שאַכטעל 60 גראָשען.

בעקאַנטמאַכונג.

איך אַלס בעוואוסטער פאַכמאַן, מאַך בעקאַנט מיינע ג. קונדשאַפט, דאָס די פאַבריק פון שאַמאָט-אייוועו און קוכען פון די בעוואוסטע פירמע גרינהאַלץ און ראַזענבלום פון וואָלטשאַנסקאַ 63 איז געוואָרען סעפּאַרירט און כ'האָב געעפענט אַ פאַבריק אויף

פּעטריקאַווער 37

וואו איך בעזיץ אַ גרויסען אויסוואַהל פון פערשידענע

שאַמאָט-אייוועו און קוכען

רעעלע בעהאַנדלונג! פּינקטליכע אויספיהרונג!

מיט אַכטונג י. גרינהאַלץ,
פּעטריקאַווער 37.

707

דייטשלאנד'ס ענטוואפנונג.

ווי אזוי די פראגע איז ערלעדיגט געווארען.

די סעסיע פון פעלקער-בונד-ראט האט ערלעדיגט נאר איין ווילטיגע פראגע, דאס איז די פראגע פון קאנטראל איבער דער דייטשער בעוואפנונג און ענטוואפנונג. דער ענין איז איצט געווארען אקטועל צוליב דעם, וואס די קאנטראל-קאמיסיע פון דער קאאליציע, וועלכע האט זיך געפונען אין דייטשלאנד, האלט זיך ביים ליקווידירען, והשנית האט דייטשלאנד ביי איהר אריינטריט אין דער פעלקער-ליגע געשטעלט א בעדינג וועגען אפשאפען די קאנטראל פון דער קאאליציע.

פון זינט דייטשלאנד איז אריינגעטרעטען אין דער פעלקער ליגע קומען פאר אונטערהאנדלונגען וועגען די דערמאנטע ענינים, נאך ערב דער סעסיע פון ראט האט זיך געקענט דוכטען, אז עס וועט נישט קומען צו קיין פערשטענדיגונג: און די פראגע וועט געלעזט ווערען ערשט אויף דער מערץ-סעסיע, אבער די ענגלישע פארשטעהער האבען געווירקט דראויף, אז די פראגע זאל „געשאפען ווערען פון דער וועלט" און אזוי איז אויך פארגעקומען.

געזיגט האט לכל-הדעות דייטשלאנד, איהר פראיעקט מיט קליינע אויסנאהמען איז אונטערגעשטיצט געווארען דורך ענגלאנד און איז אנגענומען געווארען דורך די 5 גרויס-מלוכות: ענגלאנד, פראנקרייך, איטאליען, יאפאן און דייטשלאנד און מיטגעשטימט געווארען די דירעקט פעראינטערעסירטע פוילען און טשעכא-סלאוואקיי.

אין וואס בעשטעהט די ענדערונג אין דער לאגע?

ס'וועט אפגעשאפען פון 1-טען פעברואר 1927 די קאנטראל-קאמיסיע פון דער קאאליציע אין דייטשלאנד און איהר קאמפעטענץ געהט איבער צו דער פעלקער-ליגע, די לעצטע שאפט אבער נישט קיין שטענדיגע אינסטיטוציע צו דעם צוועק, נאר ביי יעדען מאל, ווען ס'וועט זיין נויטיג, וועט געשאפען ווערען א קאמיסיע, וועלכע וועט קאנטראלירען די בעוואפנונגס טעטיגקייט פון דייטשלאנד. דער דאזיגער פראיעקט איז אנגענומען געווארען און געזיגט האט דעריבער דייטשלאנד.

וואס שייך דער פראגע, צי די דאזיגע דעציזיע איז א געווינס פאר פוילען, צי נישט, איז א פלוגתא צווישען די, וועלכע שטיצען די איצטיגע רעגירונג, און די, וועלכע בעקעמפען זי.

פון איין זייט האלט מען, אז דאס איז א געווינס פאר פוילען, ווייל אויב פוילען וועט זעהען, אז דייטשלאנד בעוואפענט זיך געגען איהר וועט פוילען פאדערען א קאמיסיע, אין וועלכער זי וועט קענען שיקען איהרע אייגענע עקספערטען.

דער אנדערער צד ווידער האלט, אז דער בעשלוס איז נישט גינסטיג פאר פוילען, ווייל דייטשלאנד וועט איצט קענען זיך פריי בעוואפענען געגען פוילען און פאדערען א קאמיסיע וועט סיי-גוי-סיי גארנישט העלפען, ווייל דייטשלאנד געפינט זיך אין ראט פון דער פעלקער-ליגע און וועט פון פריהער אויסוויסען, ווען עס וועט געשיקט ווערען א קאמיסיע און צו וואס און וועט בעצייטענס פערטרייבען די שפורען.

אזוי צי אזוי איז דער לעצטער בעשלוס פון ראט פון דער פעלקער-ליגע נאך א זיג פון דייטשלאנד אין דער אינטערנאציאנאלער פאליטיק. יער.

Dr. Feliks Bornstein
Cegielniana 4
טעלעפאן 34 90.
ספעציאליטעט: אקושער און פרויען-קראנקהייטען.
נעמט אן פון 4—6 נאכמיטאג.

סיגוראנצא / דאס, וואס מ'טאר נישט פארגעסן.

— פון —

דר. א. קאראלניק.

עס פרעגט זיך: וואס איז זי געקומען—די קעניגין מאריע, די ערשטע ליידי פון רומעניען—קיין אמעריקא (מען האט לכתחלה געמיינט – אז זי א'ז געקומען שפילען אין האליוואוד. עס איז געווען זעהר אינטערעסאנט, זעהר פיקאנט. יעדער אמעריקאנער האט זיך געפיהלט שטאלץ: „דו זעהסט, צרה, אפילו מלכות מיט אמת'ע קרוינען שפילען פאר אונז!"

אבער עס האט זיך אויסגעלאזט א בוידעם. צי די קעניגין איז א האפנונגס לאזע אקטריסע, צי רומעניען האט זיך אריינגעמישט און צעשטערט איהר נייע קאריערע—האליוואוד האט אנגעווארען א „סטאר".

האט מען ווייטער געהאפט; אשר וועט די מלכה ווערען א שרייבערין! די זשורנאליסטען פון אמעריקא האבען געשמייכעלט, אמת, עס איז גאר נישט קיין נייעס-צעזאר איז געווען דער ערשטער זשורנאליסט, רעדאקטאר פון דער ערשטער צייטונג—נאפאלעאן איז געווען א פייערינער זשורנאליסט – ער פלעגט אליין שרייבען ארטיקלען—אדער קאליע מאכען פרעמדע—אבער מארט א קעניגליכע דאמע, וואס שרייבט פאר צייטונגען—און דערצו נאך „סאבסטאף", אט דעם ווייבערשען שמועס און התנוגה-קוואטש-דאס איז אמוזירענד.

אבער אויך דא אנ'ענטוישונג. די קעניגין האט זיך בעוויזען פאר אזא אומפעהיגע זשורנאליסטין, זי שרייבט און דערצעהלט אזוי נודנע, אז אויך די קאריערע איז פאר איהר פערשלאסען.

וואס-זשע וויל זי מארט? צוליב וואס איז זי געקומען? זי וויל—זאגט זי—אויסקשטעלען רומעניען אויף דער לאנד-קארט. זי איז, הייסט עס, א געאגראפין, זי וויל לערנען מיט די אמעריקאנישע קינדער געאגראפיע.

מהיכא תיתי. אבער דערמאנט זיך ווי אזוי מיר האבען אין דער יוגענד געלערנט געאגראפיע, נאך די שרעקליך לאנגווייליגע און רעטעניש'דיגע נעמען און ווערטער, ווי „מערידיאן" און „פאראלעל" א. א. וו. איז געקומען דער פרעהליכער טייל פון דער געאגראפיע. „דייטשלאנד"—אזוי האט מען געלערנט—„איז בעריהמט מיט איהר טונקעלען ביער און בלאנדע מיידלעך". ענגלאנד—מיט דעם ראסט-ביף, פודינג און קעניגינען, וואס לעבען לאנג.

עס קאן זיין, אז היינט לערנט מען אנדערש—האט מען אנדערע טעקסטען—אבער דער נוסח איז מן הסתם דער אייגענער. וואס-זשע וועט די קעניגין זאגען—ביים קאפיטעל „רומעניע"? וועט זי לערנען מיט אונז, אז רומעניען איז בעריהמט מיט מאמאליגע און ברינזא און קארנאצלעך? — אדער וועט זי געפינען נאך אנדערע כאראקטעריסטישע צייכענס און אויסצייכנונגען פון רומעניען? אויב איהר וואלט נעהאט די זכיה צו זיין אויף איהר צוג. צו האבען איהר אויער—וואלט איך איהר דערמאנט איין גרויסארטיגע ערפינדונג פון רומעניען—דאס איז אן אינסטיטוציע מיט א שעהן קלינגענדיגען נאמען: סיגוראנצא.

רומעניען—דאס לאנד פון סיגוראנצא. א יא, א פאעטישער נאמען?

פארוואס-זשע איז זי אונצופרידען, זי פון איהרע אמעריקאנער פרייגע און פערעהרער, ווען מען דערמאנט איהר אן דעם מעלאדישען נאמען? פארוואס פערשטאפט מען זיך די אויערען אין דער אמעריקאנער געזעלשאפט און מען וויל נישט הערען אפילו דעם קלאנג פון דעם ווארט?

און פארוואס געפינט זיך קיינער נישט, וואס זאל זינגען דאס בעקאנטע ליד: „א מאריע, א מאריע, קוואנטע קאזע, איא הא א דיר א טע" – „א מאריע, וויפיל זאכען האב איך דיר צו זאגען". דער „דו" איז צו פארצייהען. אין די סלאווישע לענדער, מן הסתם אויך אין רומעניען, זאגט מען צו א „קעניגליכער פערזאן" תמיד „דו".

וויפיל זאכען, וויפיל מעשיות וואלט איך געקענט דערצעהלען מאדאם מאריע'ן וועגען דער „סיגוראנצא" אט לייגנט די בעריכטען פון קישינעוו. הערט זיך איין וואס עס דערצעהלען די עדות און די קרבנות.

די ווילדעסטע פאנטאזיע וואלט עס נישט געקענט אויסטראכטען. דא האט איתר אויסגעריסענע נעגעל, גליהענדער אייזען, וואס ווערט צוגערוקט צום לייב, אויסגעשטאכענע אויגען, אויסגעריסענע אברים. עס איז גאר נישט פערהאן קיין איין אכזריות, קיין איין ווילדער, שרעקליכער פיין, וואס די סיגוראנצא האט נישט אויסגעטראכט.

זאגט מען אין רומעניען: מען האט איהם אדער איהר אוועקגעפיהרט אין „סיגוראנצא" – ווייסט מען, אז דאס מיינט – מען האט אוועקגעפיהרט א קרבן צו דער שחיטה.

גאנץ רומעניען ווייסט דערפון, רעדט דערפון, די גאנצע וועלט שוידערט אויף, ווען מען דערצעהלט די שרעקען פון דער רומענישער פאליציי – און קעניגין מאריע זיצט זיך אין סינאיא – און שמייכעלט. זי זיצט זיך אין איהר אמעריקאנער וואגאן און שרייבט, אדער חתמ'עט, סענטימענטאלע אויסגיסונגען פאר דער ליבעראלער צייטונג פון נ'ו-יארק – קומט קיין שיקאגא און קושט קליינע קינדער.

און די סיגוראנצא, אייערע קעניגליכע מאיעסטעט? אט די אייגענע אויגען פון דעם קליינעם קינד אין טשיקאגא – די סיגוראנצא אין רומעניען וואלט זיי דאך אויסגעשטאכען, אויסגעריסען? זי טוט עס – מיט גו'ויסע און מיט קליינע.

פארוואס אזוי מעגשענפריינדליך אין אמעריקא – פארוואס אזוי קיהל אין רומעניען? א מאריע, א מאריע, קוואנטע קאזע איא הא א דיר א טע! און זעהט, מאדאם, די צווייטע קאלעגין פונ'ם שכן לאנד, די שעהנע אלעקסאנדרא קאלאנטאי, האט מען נישט געוואלט אריינלאזען קיין אמעריקע – נישט געוואלט דורכלאזען.

צווישען אונז גערעדט, וואס איז דער חילוק צווישען טשעקא און סיגוראנצא? פארוואס איז מען רומעניען מוחל און רוסלאנד נישט?

אבער פארט – פארוואס צווייי מאמען? פארוואס עטיש און פיינפיהליג ווען עס קומט צו מאדאם אלעקסאנדרא אזא פערגעסליכקייט, אזא מילדקייט, ווען עס האט צו טון מיט מאדאם מאריע?

פערקעהרט – מען וואלט בעדארפט זיין שטרענגער, אומדערבארעמדיגער צו רומעניען, ווי אפילו צו רוסלאנד! רייסען נעגעל און שטעכען אויגען – צוליב פייניגונג, גלאט אזוי, פון שנאה פון נקמה, פון שפור'ער אכזריות – קאמעוון מענשען צוליב דעם, אז רומעניען זאל קאנען נאך מעהר עקספלואטירט ווערען פון די באיארען און די גרויסע פריצים – קאן מען דאס פערגעסען, פערגלעטען, מעג מען מוחל זיין?

איך פרעג – און ווייס, אז עס איז אומזיסט. איך ווייס, אז „נאר א נאר ווארט אויף אנ'ענטפער" – אנ'ענטפער אויף מאראלישע קשיות. איך ווייס – אז דאס וואס מען האט גערופען „פעלקער-געוויסען" איז בלויז א לעגענדע, אז „יושר" שטעהט נאר אין ווערטערבוך און „רחמנות" בלויז אין דרשות פון רבנים און גלחים.

איך ווייס דאס אלץ – און פרעג פארט. בעסער צו זיין א נאר – איידער א פערגעסער. ווייל – עס איז נישטא קיין פערגעסען פאר דעם כסא-הכבוד – און אויך נישט פאר די, וואס מיינען עס ערנסט מיט דער וועלט.

וואס דארף שפילן אונזער טעאטער?

(וועגען יודישען טעאטער אין ריגא).

איך בין נישט קיין קינסטלער און האב נישט ליב זיך צו מישען אין קונסט-ענינים. איך בין אבער א מענש, וואס לעבט מיט זיין צייט און מוז מיטמאכען די מאדע. היינט איז א מאדע אויף קונסט, אויף טעאטער, אויף פערשידענע פערוויילונגען און דערפאר געפין איך מאר נויטיג אויך ארויסצוזאגען מיין נישט-מאס-געבענדע מיינונג איבער א פראגע, וואס אינטערעסירט אונז היינט אלעמען: איך מיין דאס יודישע טעאטער.

צו וואס געהט א יוד אין טעאטער? איך זאג בפירוש „א יוד" און נישט „א מענש", ווייל איך וויל דא אונטערשיידען צווישען דעם יודען און דעם מענשען אין זיין בעציאונג צום טעאטער.

די קונסט איז ביי אונז יודען א נייע. איך וויל זיך נישט אריינלאזען אין דער אלטער חקירה, צו די קונסט איז יודיש אדער נישט-יודיש, צי דער „לא תעשה לך פסל" האט טאקע געלעגט זיין חתימה אויף דער יודישער פסיכיק און די קונסט איז דערפאר פ'עמר, אדער, די קונסט איז פון דער היים ארויס יודיש, אז שוין אין די עלטסטע צייטען געפינען מיר שפורען פון קינסטלערישען שאפען ביי יודען. ווי די מעשה זאל נישט זיין, בלייבט עס א פאקט, דאס אין א משך פון הינדערטער יאהרען, האבען זיך יודען בעגאנגען אהן דער פולשטענדיגער קונסט, אהן טעאטער. אדרבה, דאס טעאטער איז געווען בעטראכט אלס א גוי'אישע זאך, וועלכע דער יוד דארף אויסמיידען. עס איז דערפאר א נייעס אויף דער יודישער גאס און אלס אזעלכער דארף עס ווערען פערשטאנען און אפגעשאצט.

די פראגע „צו וואס געהט א יוד אין טעאטער"? איז דערפאר ביי אונז אויפ'ן ארט. מען מוז פערשטיין די פסיכאלאגיע פון דעם מאסען יוד, פאר וועלכען דער טעאטער איז בעשטימט, פערשטיין זיין בעציהונג צו דער אינסטיטוציע, צו וואס ער גייט אהין און וואס ער זוכט דארטען. און מיר שיינט, אז דער בעזוכער געהט נישט אהין זוכען קונסט נאר זוכען יודישקייט. אין דעם בעשטייט דער אונטערשיד צווישען „יוד" און „מענש" אין דער בעציהונג צום טעאטער.

דער יוד געהט זוכען אין יודישען טעאטער יודישקייט – דאס קלינגט אביסעל פאראדאקסאל, ווייל מיר זעהען דאך דעם יודען אין אלע טעאטערן. מיר זעהען איהם אין דייטשען, אין רוסישען, מיר זעהען איהם איבעראל. וואו מען ווארט אויף איהם און וואו מען ווארט אויף איהם נישט. עס איז אבער דא א חילוק אין דער בעציהונג פון יודען צום טעאטער בכלל און צום יודישע טעאטער בפרט. אויב ער גייט אין טעאטער, אין דער אפערעטקע, זוכט ער נאר פערוויילונג און נישט מער ווי דאס. דערפאר ארט איהם נישט וואס מען שפילט דארט, אבי עס איז גוט, שיין און ער ווילט זיך דערביי. אנדערש איז זיין בעציהונג צום יודישען טעאטער. דא איז איהם ווייניג, וואס די פארשטעלונג איז שיין און גוט, ווייל דאס געפינט ער אויך ביי לייטען, אויף דעם דארף ער נישט גיין אין יודישען טעאטער. דערצו געפינט זיך אונזער טעאטער, אפילו דער קינסטלערישער אין אזא מצב, דאס ער קען נאך נישט קאנקורירען, בנוגע דער קינסטלערישער אויסשטאטונג און שיינקייט מיט די פרעמדע טעאטערן. די קונסט איז ביי אונז דערווייל נאך א גאסט. מיר הויבען ערשט אן ארבייטען אויף דעם געביט און עס וואלט געווען א צו גרויסע איינרעדעניש, ווען מיר זאלען מיינען, אז מיר וועלען קענען קאנקורירען מיט זיי אויפ'ן געביט פון ריינער קונסט. אפילו ווען דאס זאל זיין דער פאל, וועט אונז דער בעזוכער נישט גלויבען. ער וועט שטענדיג געפינען, אז „דארט איז שענער". דערצו האלט איך, דאס דער יוד גייט אין יודישען טעאטער זוכען קודם כל דאס, וואס ער געפינט נישט ביי די אנדערע, ער געהט זוכען יודישקייט, ער וויל דאס טעאטער זאל איהם דינען אלס אנ'ערזאץ פאר דער אלטער קלויז און אפילו פארן אלטען בית המדרש להבדיל. דערפאר האלט איך, אז מיט פיעסען פון אלגעמיינעם אייראפעאישען רעפערטואר, ווי גוט מען זאל זיי נישט שפילען, וועט מען דעם יודישען עולם נישט אימפאנירען און ממילא אויך נישט צוציהען. די דורכשניטליכע יודישע פיעסע וועט ביי אונז האבען מעהר ערפאלג, ווי די בעסטע, אפילו קלאסישע אייראפעאישע פיעסע.

איה וועט פרעגען פארוואס אין פוילען שפילט דאס יודישע טעאטער אייראפעאישע פיעסעס מיט א געוויסען ערפאלג? וועל איך אייך ענטפערן, ערשטענס, איז טאקע דער ערפאלג זעהר א שוואכער. מען קען נישט אנווייזען אויף קיין אייראפעאישע דראמע אדער אפערעטקע, וואס זאל האבען אזא ערפאלג, אדער אפילו מיט 10 פראצ. דערנידערט ווי עס האט נעהאט דאס עכט-יודישע פאלקס-שטיק „מאטקע גנב". צווייטענס, איז די לאגע דא א גאנץ אנדערע. דארט איז דער יודישער מאסען-מענש אנגעוויזען אויסשליסליך אויפ'ן יודישען טעאטער. אין פוילישען טעאטער געהט ער נישט, ווייל ער פערשטעהט נישט גענוג די שפראך און בכלל פיהלט ער זיך דארטען נישט היימיש... און פונדעסטוועגען האבען די אייראפעאישע פיעסען זעהר א שוואכען ערפאלג אויף דער פויליש-יודישער ביהנע.

דא ביי אונז איז די לאגע א גאנץ אנדערע. יעדערער ווער עס וויל און האט פערשטענדניש דערפאר, געהט אין רוסישען, געהט אין דייטשען, געהט אין לעטישען טעאטער. ער פיהלט זיך אומעטום היימיש, די שפראכען זענען איהם צוגענגליך און די פרייזען נאך מעהר. עס איז דערפאר אויסגעשלאסען, דאס א יודיש טעאטער זאל קענען מיט זיי קאנקורירען אויפ'ן ריין-קינסטלערישען געביט. ער האט זיין עקזיסטענץ בערעכטיגונג נאר אויף אזוי ווייט ווי ער איז יודיש. נישט בלויז לויט דער שפראך און די אקטיארען, נאר אויך לויט'ן אינהאלט.

אזוי איז די לאגע ביי אונז און מיט איהר מוז מען זיך רעכענען. דא העלפען נישט קיין חכמות, קיין טעאריעס, וועגען קונסט און קינסטלערטום. דא גילט דאס לעבען און דאס יודישע לעבען איז ביי אונז אזוי אוועקגעשטעלט, דאס דער טעאטער קען עקזיסטירען און קען האבען ערפאלג נאר אזוי לאנג, ווי ער גיט יודישעס לעבען אין א קינסטלערישער פארם. מיט אייראפא וועט מען קיינאם נישט איבעראשען און די קאנקורענץ איז פאראויס א פערשפילטע.

ריגא, ה. עדין.

נײַער פאָלקספּלאַט
13. דעצעמבער 1926

13
מאָנטאָג
ח
טבת תרפ״ז

דעצעמבער
זון-אויפגאַנג 7.17
זון-אונטערגאַנג 3,30
לענג פון טאָג 9

אַפּטייקען.
היינטיגע נאַכט דיזשורירען.

(§) היינט זענען אָפען ביינאַכט פאָלגענדע אַפּטייקען: אַנטאָניעוויטש (פאַביאַניצקא 50), כאָנדזינסקי (פּעטריקאָווער 164), סאָקאָלאָוויטש (פּושעיאַזד 19), רעמביעלינסקי (אַנדזשעיאַ 26), זונדעלעוויטש (פּעטריקאָווער 25), קאָספּערקיעוויטש (זגערזשער 54), טאַרקאָווסקא (בזשעזשינער 56).

ביי די מערק-און גאַסען-הענדלער.

נעכטען איז אונטערן פאָרזיץ פון ה׳ קירשבוים פאָרגעקומען די קאָנסטיטואירענדע זיצונג פון מערק- און גאַסען-הענדלער-פעראיין.

עס האָט זיך קאָנסטיטואירט פאָלגענדע פערוואַלטונג: פּרעזעס: מענדעל מינץ; וויצע-פּרעזעס: ראובן פּאַמעראַנץ און מאיר פריינט. סעקרעטאַר – אברהם זילבערינג; פערוואַלטונג: שלמה איי זענבערג און זינדעל שטודענט, חיים בירענבלום, פ. דזאַלאָווסקי. רעוויזיאָנס-קאָמיסיע: וויקטאָר פרידמאַן, הענעך בענדעט, לייבעל גרעק, אַבראַמאָוויטש.

א געשלעג
צווישען א לאָקאַטאָר און א הויז-ווירט.

(ט) צווישען לאָקאַטאָר פון הויז אויף גדאַנסקאַ 131 הערש שטשיסלאַווסקי און דעם הויז-ווירט פון דעם זעלבען הויז ישראל וואָידיסלאַווסקי זענען פאָרגעקומען אָפטע סכסוכים אויפ׳ן באָדען פון דירה-געלד. פרייטאָג איז אויך געקומען צו אַ שאַרפען סכסוך צווישען די דערמאָנטע פערזאָנען און שטשיסלאַווסקי האָט געוויזען דעם הויז-ווירט די טיר.

וואָידיסלאַווסקי איז געוואָרען מלא כעס איז אַראָפּגעגאַנגען נאָכ׳ן סטרוזש פראַנטישישעק קאַט, כּדי זיך אָפּצורעכענען מיט׳ן לאָקאַטאָר. זיי האָבען צוזאַמען אויפגעבראָכען די טיר פון שטשיסלאַווסקי׳ס וואוינונג און האָבען דעם לאָקאַטאָר אָרדענטליך צושלאָגען. די אַרויסגערופענע פּאָליציי האָט צוגעצויגען דעם ווירט מיט׳ן סטרוזש צו געריכטליכער פעראַנטוואָרטליכקייט פאַר שלאָגען דעם לאָקאַטאָר הערש שטשיסלאַווסקי.

משוגע געוואָרען אין גאַס.

(ל) אויף עק גלובנאַ און קילינסקי איז געשטאַנען אַ אומבעקאַנטער 30 יעהריגער יונגערמאַן און פערטשעפּעט די דורכגעהער.

פּלוצלונג איז דער אומבעקאַנטער געוואָרען זעהר ווילד אָנגעהויבען צו שלאָגען, בייסען און דראַפּען די דורכגעהער. אין גאַס איז געוואָרען אַ טומעל און דער עולם האָט זיך אָנגעהויבען פונאַנדערלויפען, דער אומבעקאַנטער, נאָכיאָגענדיג איינעם פון די דורכגעהער איז אומגעפאַלען און גע׳חלשט. דער אַרויסגערופענער דאָקטאָר פון פּאָגאָטאָוויע האָט פעסטגעשטעלט, אַז דער יונגערמאַן, ביי וועלכען מ׳האָט נישט געפונען קיין שום דאָקומענטען, האָט בעקומען אַן אַנפאַל פון משוגעת און האָט איהם אָפּגעפיהרט אין שטאָטישען זאַמעל-פּונקט.

פערשידענעס.

(–) אין קאַנצעלאַריע פון ראַבינאַט זענען נעכטען פערנאָטירט געוואָרען 22 טויט-פאַלען פון יודען.

וועגען אַרבייטסלאָזען-פאָנד.
„ראַזוואָי“ איז נישט צופרידען מיט דער אויספאָרשונגס-קאָמיסיע.

(–) מיט עטליכע וואָכען צוריק האָט זיך אין לאָדז געטומעלט מיט די רעוועלאַציעס, וועלכע זענען געמאַכט געוואָרען דורך דעם. לאַנגע אין דער סיים קאָמיסיע פאַר אַרבייטס-שוץ געגען פרעזעס פון אַרבייטסלאָזען פאָנד ה׳ קוליטשקאָווסקי.

צוליב די דאָזיגע רעוועלאַציעס האָט דער הויפּט-אַרבייטסלאָזער פאָנד אין וואַרשא, אַראָפּגעשיקט אַן׳אויספאָרשונגס קאָמיסיע, וועלכע האָט קיין שום מיסבּרויכען נישט געפונען, ס׳האָט זיך אַרויסגעשטעלט, אַז די פליאַטקע געגען ה׳ קוליטשקאָווסקי איז געמאַכט געוואָרען, נאָר צוליב דעם, ווייל דער פרעזעס פון אַרבייטסלאָזען פאָנד ה׳ קוליטשקאָווסקי געהער צו די פּ.פּ.ס.

דער נעכטיגער „ראַזוואָי“ איז אָבער ווידער אַרויס מיט אַ גאַנצע רייהע רעוועלאַציעס נישט נאָר געגען ה׳ קוליטשקאָווסקי, נאָר אַפילו געגען דער קאָמיסיע, וועלכע האָט לויט דער מיינונג פון „ראַזוואָי“ טענדענציעז אַדורכגעפיהרט די אויספאָרשונג. די צייטונג פערלאַנגט, אַז ס׳זאָל געשיקט ווערען אַן׳אַנדער קאָמיסיע, וועלכע זאָל גענוי רעווידירען די ביכער פון פאָנד, וואָס די ערשטע קאָמיסיע האָט נישט געטאָן.

יודישע עלטערן פאַר א יודישע שולע
גרויסע פערזאַמלונג אין „פלאַרא“.

נעכטען פאַרמיטאָג איז אין פלאָראַ-טעאַטער פאָרגעקומען אַ מיטינג פון יודישע עלטערן א.ד.ט. „די קהלה געגען די יודישע פאָלקסשולען“. ס׳זענען געקומען איבער 500 עלטערן.

ה׳ גרונדמאַן ווייזט אָן, אַז די קהלה האָט זיך אַבסאָלוט נישט גערעכענט מיט די פאָדערונגען פון די עלטערן-קאָמיטעטען, וועלכע רעפּרעזענטירען די עלטערן פון די 700 קינדער, וואָס לערנען זיך אין די יודישע פאָלקסשולען, און אַז נאָך פיל-מאָליגע ווענדונגען האָט ענדליך דער פּאָרזיצענדער ערקלערט, אַז אונזערע שולען זענען נישט קיין רעליגיעזע און קאָנען דעריבער נישט סובסידירט ווערען. דאָס זעלבע איז וועגען דער ווענדונג אָפּגעזאָגט געוואָרען דעם לאָקאַל.

דער צווייטער רעדט ה׳ ציטרינאָווסקי, לייענט אַדורך אַ רשימה פון די אַלע אינסטיטוציעס, וואָס בעקומען סובסידיעס פון דער קהלה. קיין איינאיינציגע געזעלשאַפט, וואָס טראָגט אַן׳אמת קולטורעלען כאַראַקטער בעקומט נישט קיין שום סובסידיע. דער קהלה איז אַבסאָלוט פרעמד די פערלאַנגען און בעדערפענישען פון די יודישע מאַסען. זיי זענען אָנגעזאָפּט מיט אַ שנאה צום אַרבייטער, און ממילא ווילען זיי אונטערגראָבען אַלע זיינע אַנשטאַלטען. ער רופט די עלטערן צו שטעהן אויף דער וואַך.

ה׳ זילבערבערג שטעלט זיך אָפּ אויף דער ערציהונג פון יודישען קינד אין די יודישע שולען, וועלכע ערציהען אַ נייעם דור מיט אַ ליבע צו קולטור און אַרבייט. און די יודישע קהלה אַלס אינסטיטוציע, וואָס רעפּרעזענטירט דאָס יודישע לאָדז, מוז אויך אונזערע שולען סובסידירען.

ה׳ שוואַרצבערג ווייזט אָן, אַז די עלטערן צוזאַמען מיט די שול-טוער און לערערשאַפט דאַרפען זיין דער אַוואַנגאַרד אין קאַמף פאַר אונזער שול. מיר מוזען אַרויסשטעלען די פאָדערונג, אַז די מלוכה-שולען פאַר יודישע קינדער זאָל זיין מיט דער יודישער שפּראַך.

ה׳ זעלמאַנאָוויטש ווייזט אָן אויף די שוועריגקייטען פון זיין מיטאַרבייט אין דער קהלה-פערוואַלטונג. די בעציהונג צו איהם איז אַ ביטולדיגע און פיינדליכע. ער שטעלט זיך אָפּ אויף דער פראַגע וועגען דער שחיטה און בינדט עס צונויף מיט דער גאַנצער אַרבייט פון דער קהלה מעהרהייט, וועלכע נעמט אַבסאָלוט נישט אין בעטראַכט די בעדערפענישען פון די יודישע מאַסען.

ה׳ ערלמאַן בעגריסט די עלטערן, וואָס זענען געקומען אַזוי צאָלרייך צום מיטינג, און צו די ביז-איצטיגע מחנות פון קעמפער פאַר דער יודישער שול איז צוגעקומען יעצט די עלטערן-מאַסע. אונזער ציל איז, אַז די שולען זאָלען אויסגעהאַלטען ווערען אויף דעם חשבון פון דער מלוכה, און דאָס מוזען מיר דערגרייכען. מיר טאָרען בשום אופן נישט אָפּשטעלען דעם קאַמף געגען דער קהלה און עקשנות׳דיג פערטיידיגען אונזערע פאָדערונגען.

צום סוף רעדט ראַמם. פאָזנאַנסקי. ער ווייזט אָן אויף די גרויסע ערפאָלגן פון יודישען שול-וועזען אין פוילען, בלויז צום לעצטען שול-יאָהר זענען צוגעקומען 2600 קינדער. אַזוי צוזאַמען לערנען זיך אין אונזערע שולען 20,000 קינדער. בלויז אין לאָדז זענען צוגעקומען 200 קינדער. דער קאַמף טאָר נישט אויפגעגעבען ווערען ביז אַן ענטגילטיגען זיג.

דאַן ווערט אָנגענומען פאָלגענדע רעזאָלוציע:

1) די פערזאַמלונג פאָדערט, אַז די יודישע קהלה זאָל בעשטימען אַ שטענדיגע סיסטעמאַטישע סובסידיע פאַר אונזערע שולען – אין אַן׳ענטשפּרעכענדיגער גרויס. 2) די פערזאַמלונג דערקלעהרט זיך גרייט אַקטיוו אונטערצושטיצען די פאָדערונגען פון די עלטערן קאָמיטעטען. 3) די פערזאַמלונג בעפולמעכטיגט די אויסגעקליבענע אויפ׳ן מיטינג דעלעגאַציע, פאָרצולייגען דער קהלה-פערוואַלטונג אונזערע פאָדערונגען אויפ׳ן געביט פון אונזער שול וועזען.

די פערזאַמעלטע פאָדערן, אַז:

1) אין אַלע מלוכה-שולען פאַר יודישע קינדער זאָל איינגעפיהרט ווערען די יודישע אונטעררייכטס שפּראַך.

2) תיכף געבען אַלע עקזיסטירענדע שולען מיט דער יודישער אונטעררייכטס-שפּראַך סובסידיעס אין דער זעלבער מאָס, ווי דאָס טוט די רעגירונג לגבי די פּאָוושעכנע שולען.

3) די פערזאַמלונג פאָדערט, אַז ביז די מלוכה וועט אַריינעהמען די יוד. שולען אין דער אַלג. שול-נעץ, זאָלען זיי סובסידירט ווערען אויך פון מאַגיסטראַט אין דער זעלבער מאָס, ווי די מלוכה-שולען.

ער ברענגט זיין „כאַבאַנסע“ בריליאַנטען
און שטעכט זי אויך מיט א מעסער.

(ט) ווען מיעטשיסלאַוו האַטשיק איז אַלט געווען איינגאַנצען 15 יאָהר, איז ער שוין אַנטלאָפען פון די עלטערנס הויז אין קאַליש און זיך אַרומגעבלאָנקעט איבער דער פּראָווינץ. צוערשט איז ער געווען אַ פּאַסטוך אין אַ דאָרף, דערנאָך אַ בעדינער אין אַ וואָלאָצלאַווקער האָטעל. פון דאָרט האָט איהם אַ גוטבעזיצער גענומען צו זיך אין גוט און איהם דאָרט געגעבען אַ פּאָסטען.

דאָרט האָט מיעטשיק בעקומען עטליכע קאָלעגען מיט זיי צוזאַמען געשפּילט אין קאָרטען און גע׳כּוס׳עט „פּאָנטעבובקאַ“. צו די קאָרטען האָט ער אָבער געדאַרפט מעהר געלד, וויפיל ער האָט פערדינט און מיעטשיק האָט דעריבער זיך אָנגעהויבען „צוצובאָרגען“ געלד פון זיין בעל-הבית, נאַטירליך אָהן דעם לעצטענס וויסען. איינמאָל האָט איהם דער גוטבעזיצער געגעבען 1,000 זלאָטיס אָוועקצושיקען מיט דער פּאָסט. אַנשטאָט אויף דער פּאָסט איז מיעטשיק אַוועק פּרובען גליק אין קאָרטען און איז צוריקגעקומען ערשט צומאָרגענס מיט ליידיגע הענט אין דער קעשענע.

דער גוטבעזיצער האָט דעם ענין איבערגעגעבען דער פּאָליציי און מיעטשיק איז פער׳משפּט געוואָרען צו 6 חדשים טורמע.

דאָס האָט דעצידירט אויפ׳ן ווייטערדיגען גורל פון מיעטשיק׳ן. נאָכ׳ן אָבזיצען די שטראָף איז ער געוואָרען אַ פּראָפעסיאָנעלער גנב, וואו ער האָט זיך נאָר בעוויזען, איז גלייך בעמערקט געוואָרען אַ גנבה. סוף-כל-סוף איז מיעטשיק אָנגעקומען קיין לאָדז. פרייטאָג ביינאַכט איז מיעטשיק געקומען פון דער „אַרבייט“ צו זיין „קאָכאַנקע“ מיט צוויי דאַמען-בייטלען אין האַנד און אין איינעם פון די בייטלען האָט זיך געפינען אַ בריליאַנטען רינגעל. די „קאָכאַנקע“ האָט דאָס רינגעל אָנגעטאָן אויפ׳ן פינגער. מיעטשיק האָט נישט ערלויבט און צווישען דעם פּאָרעל איז ענטשטאַנען אַ סכסוך, בעת וועלכען האַטשיק האָט אַרויסגעכאַפּט אַ מעסער און פערפּאַהרען דערמיט זיין „קאָכאַנקע“.

מאַריאַנאַ ווירטשאַק איז אין אַ געפעהרליכען צושטאַנד אָבגעפיהרט געוואָרען אין שפּיטאָל און מיעטשיסלאַוו איז אַריינגעזעצט געוואָרען אין טורמע.

באַנק-פּאָלסקי וועט נישט דיסקאָנטירען קיין וועקסלען
פון אימפּאָרטערען פון לוקסוס אַרטיקלען.

(ס) די „באַנק פּאָלסקי“ האָט בעשלאָסען נישט צו דיסקאָנטירען קיין וועקסלען פון אימפּאָרטערען, וואָס וועלען אַריינברענגען פאַרטיגע לוקסוס-אַרטיקלען (זייד און אַנד) דאָגעגען רויה-זייד און האַלב-זייד, וואָס וועלען אויסגעאַרבייט ווערען אין לאַנד, וועלען צו דער קאַטעגאָריע נישט גערעכענט ווערען און וועקסלען, וואָס וועלען שטאַמען פון פערקויף פון די דאָזיגע רויה מאַטעריאַלען און האַלב-פאַבריקאַטען וועלען צו דיסקאָנטאָ ווייטער גענומען ווערען.

און א האלב יאהר טורמע פאר דעזערציע.

(§) אַנטאָני׳ קאַמפערעק איז בעשולדיגט געוואָרען, אַז ער אַלס זעלנער פון 28. פּולק איז אַנטלאָפען פון פּולק קיין דייטשלאַנד, איבערלאָזענדיג אויפ׳ן וועג זיין ביקס. אין 1926 י. איז ער צוריקגעקומען קיין לאָדז און איז דאָ דורך דער זשאַנדאַרמעריע אַרעסטירט געוואָרען. דאָס געריכט האָט איהם פער׳משפּט צו דעגראַדירען אין דער 2. קלאַס זעלנער און צו 1 און האַלב יאָהר טורמע.

כליינער פעליעטאָן.

קענען די גענז...

האָט זיך געמאַכט אַ מעשה – אַ קונץ פאַר גע׳שחט׳ענע גענז!

גענומען בידים און אָפּגעשטעלט די אימיגראַציע – זאָגט ר׳ זאַנוועלע – אָפּגענומען אַלע וויזעס, דרישות און המלצות, געמאַכט אַזאַ מין קוני לעמעל, וואָס הייסט אויף אַמעריקאַניש „קוני-איילאַנד“, און טאָמער אַ יודען, אָן אונזעריגען לאָדזער יודען פערגליסט זיך אַמאָל אין אַ שבת אַ זאַגראַניטשנע לעבער׳ל פון לוויוויטש, אָדער אַ פּיפּיק׳ל פון סאָכאַטשעוו, אָדער, כּרומה למשל, אַ פּולקע פון גער – איז לאו דוקא, טאָר מען נ׳שט! ס׳איז טריף-פּסול, פּאַפּקודסטווע שב׳פּאַסקודסטווע, און מען טאָר עס נישט נעהמען אין מויל אַריין, ווייל מ׳קאָן דאָך חס-ושלום אַליין געשטרויכעלט ווערען, און ווערען אַ געשאָכטענע דרויבע מיט אַן׳אויסגעהוילטען תוך... פערשטעהען זי מיך!

אָפּגעהיטען זאָל מען דערפון ווערען!

זי זענען עפּיס אַמאָל געווען בבחינת גע׳שחט׳ענע גאַנז אָהן אַ פלאָמבע?

יעך, ווי זי קוקען מיר אָן, בין שוין יאָ געווען עפּיס אַזוינס אַ ביסעל פאָדאַבנע צו דעם-דאָ! גראַבסקי האָט עס מיך אַזוי צורעכט געלייגט... און יעך ווייס שוין יאָ דעם טעם דערפון, אָבער גלויבט מיר אויף מיינע נאמנות, אַז ס׳איז שוין אַ סך גלייכער צו זיין אַ גע׳שחט׳ענער שטשור, וואָס אונזער מאַגיסטראַט גייט זיך אויף איהם נעהמען שטורמען נאָ הושיאַ-שוש אַ, איידער צו זיין אין דער דראַמאַטישער לאַגע פון אַ טריפ׳ענער גאַנז, וואָס מוז אַרומוואָגלען אין אַן׳עולם התוהו אָהן אַ יורש און אָהן אַ פלאָמבע פון אַ שוחט און, פון אַ צאָהן-דאָקטאָר!

די מעשה איז אָבער נישט בחנם, און ס׳לייגט זיך מיר אויפ׳ן שכל! – זאָגט ר׳ זאַנוועלע – מען קאָן זיך דאָס עסק טון דערקלעהרען, הלמאַי מען האָט געמאַכט די גענזישע קונץ, און מען טוט זיך אַ ביסעל בעטראַכטען, איז עס גאָרנישט אַזוי קרום, ווי עס ווייזט אויס אויפ׳ן פּירושי קוק צו-זיין.

אונז ווייסען מיר, אַז פאַר אונז טוט מען מאַכען „פּרעמדע“ געזעצען און „נומער-אָווע קלויזעטען“, טאָ פאַרוואָס זאָל מיר זיך נישט נוקם זיין אין וועמען עס לאָזט זיך...

אַמאָל הייסט עס נוקם זיין זיך אין די וואַנצען, און אַמאָל הייסט עס – נוקם זיין זיך אין די גענז! „קוילע מיר מיינע גענז!“ – הייסט עס...

ס׳איז אַ מדרגה העכער!

און אַז עטך מאַכט אונז פאַר פּרעמדע מיט „קאַרטע פּאַביטעס“, וועלען מיר ענק מאַכען פאַר גע׳שחט׳ענע גענז מיט פלאָמבעס!

עטך וועט אונז מאַכען „נומערוס קלויזעטען“, וועלען מיר ענק אויך מאַכען „נומערוס קלויזעטען...“

אונז לאָזען מיר זיך נישט!

אמן.

גוט און געשמאַק
ביז׳ן לעצטען טראָפּען
טיט גרויסע יובילעאום-פרעמיעס
פון 5 זל. ביז 1000 זלאָטים
איז צו געפונען נור אין דער
טהי
„Ewig“
און איהר צאָהלט נישט קיין גראָשען טייערער
פאָדערט-זשע נור „עוויג“.
792

קרייז-צוזאַמענפאָהר פון קליינהענדלער-פעראיינע אין לאָדזער וואָיעוואָדזטווע

דעלעגאַטען בעקלאָגען זיך אויף די צו-גרויסע שטייערן. — ערב דער פעראייניגונג פון די בעזונדערע אָרגאַניזאַציעס. — קליינהענדלער דאַרפען זיך אָרגאַניזירען בעזונדער פון די מיטעלע און גרויסע ס'חרים.

( ) נעכטען איז אין לאָקאַל פון צענטראַלען קליינהענדלער-פעראיין (זאַוואַדזקאַ 5) פאַרגעקומען אַ קרייז-קאָנפערענץ פון די קליינהענדלער-פעראיינען פון לאָדזער וואָיעוואָדזטווע. צו דער קאָנפערענץ זענען געקומען 23 דעלעגאַטען פון 8 פעראיינען פון די שטעט: לאָדז, קאַליש, פּאַביאַניץ, ראַדאָמסק, טולעיוב, זגערזש און גאָלין. אין נאָמען פון דער וואַרשעווער צענטראַלע עפענט די קאָנפערענץ דירעקטאָר בירקאַ, און אַלס פּרעזידענט ווערט געוועהלט ה. ל. ראָזענבערג, וועלכער לאַדט איין אין פּרעזידיום אַדוו. מאַלקען (וואַרשאַ), אַדוו. ווייצמאַן, א. קירשבוים, וואָלמאַן (לאָדז), לעווקאָוויטש, בערגער (ראַדאָמסק), מאָרגענשטערן (זגערזש) און העבער (קאַליש). ס'ווערט בעשלאָסען צו-צולאָזען געסט.

נאָכדעם ווי ס'ווערט אָנגענומען די טאָג-אָרדנונג בעקומט דאָס ערשטע וואָרט דער דירעקטאָר פון דער וואַרשעווער צענטראַלע ה' בירקאַ. ער שטעלט זיך אָפּ אויף דער נויטיגקייט און וויכטיגקייט פון קרעדיט פאַר די קליינהענדלער. דער אומשטאַנד, וואָס די קליינהענדלער זענען נישט געווען אָרגאַניזירט האָט זיי נישט געשאַפען קיין מעגליכקייט אַזעלכע קרעדיטען צו קריגען. ערשט אין דער לעצטער צייט האָט די רעגירונג אַסיגנירט אַ געוויסען כלום אויף קרעדיטען פאַר קליינהענדלער, וועלכער וועט פערטיילט ווערען צווישען די קאָאָפּעראַטיווע בענק. ער רופט צו אָרגאַניזירען אויף די ערטער קאָאָפּעראַטיווע בענק, וועלכע וועלען קענען פיל לייסטען אויפ'ן געביט פון קרעדיט.

נאָכדעם בעקומט דאָס וואָרט צום רעפעראַט וועגען שטייער-וועזען אַדוו. מאַלקין. ער ווייזט אָן, אַז דאָס שטייער-סיסטעם אין פּוילען איז צוגעפּאַסט צו די בעדערפענישען פון דער מלוכה און נישט צו די מעגליכקייטען פון'ם שטייער-צאָהלער. דאָס דאָזיגע סיסטעם האָט שוין געבראַכט די מלוכה צו אַ ווירטשאַפטליכער קאַטאַסטראָפע.

הגם די רעגירונג האָט איצט געענדערט טיילווייז דעם פּרינציפּ, איז דאָס סיסטעם געבליבען די זעלבע. ער ווייזט אָן, אַז דער אומזאַץ שטייער איז שעדליך, אַז דער קליינהענדלער קען נישט בעצאָהלען דעם 2 און אַ האַלב-פּראָצענטיגען שטייער, וועלכער איבערשטייגט אָפט זיין גאַנצען פערמעגען. ער ווייזט אויך אָן, אַז בעת הכנסה-שטייער איז אין 1923, געצאָהלט געוואָרען פון אַ מינימום הכנסה 25—30 זל. אַ וואָך איז ער איצט בעת די פיי-עונג איז געוואַקסען אויף 150 פּראָצ. איז דער מינימום געבליבען דערזעלבער, בעת פאַר אָנגעשטעלטע איז דער זעלבער מינימום — 60 זל. אַ וואָך.

ער דערצעהלט, אַז די צענטראַלע האָט פערלאַנגט פון מיניסטעריום איינצופיהרען קאַטעגאָריעס פון די פּאַטענטען „אַ" און „בע". דאָס פינאַנץ מיניסטעריום איז מסכים געווען איינצופיהרען פאַר בעשעפטען מיט אַנ'אומזאַץ ביז 40,000 זל. און וואָס האָבען נישט מעהר ווי 10 פּר. לוקסוס אַרטיקלען זאָלען אויסקויפען פּאַטענטען פון 3 טער קאַטעגאָריע. ס'איז אויך צוגעזאָגט געוואָרען צו אַנולירען די פערלעגענע שטייערן. נאָכדעם רעדט ה' בירקאַ וועגען אָרגאַניזאַציע. ער ווייזט אָן, אַז בעת די נייע וואַהלען וועלען שפּילען אַ גרויסע ראָל די ווירטשאַפטליכע אָרגאַניזאַציעס און דעריבער מוזען זיך די קליינהענדלער אָרגאַניזירען. פון 260.000 קליינהענדלער אין פּוילען איז אין די קאָאָפּעראַטיווען און אין די פעראיינע אָרגאַניזירט קוים 39,000 פּערזאָן. מ'מוז אָרגאַניזירען די פעראיינען אויף די ערטער און איצט אָרגאַניזירען ראַיאָן-סעקרעטאַריאַטען; קיין ראַיאָן-קאָמיטעטען דאַרפען נישט געוועהלט ווערען, ווייל דאַן וועלען זיי זיך אָפּרייסען פון דער צענטראַלע.

נאָכדעם ווי ס'ווערט בעשלאָסען צו בעגרענעצען די רעדנער-צייט הויבען זיך אָן די וכוחים פערבינדען מיט די בעריכטען פון די רעפערענט, ה. ל. ראָזענבערג (לאָדז) איז פאַר אָפּשאַפען דעם אומזאַץ שטייער. ער טריט אַרויס געגען גרינדען נייע פּאַראַלעלע בענק פאַר קליינהענדלער, אָדער האַנדווערקער, ווען אַזעלכע בענק עקזיסטירען שוין.

מיט אַ זעהר שעהנער רעדע, וואָס רופט אַרויס גרויס אינטערעס טרעט אַרויס ה' העבער (קאַליש) ער וואַרפט פאָר דער צענטראַלע, פאַרוואָס זי שפּילט אין פּאָליטיק און ווענדט זיך נישט צום יודישען קאָלאָ, וועלכע איז אפילו נישט אינפאָרמירט וועגען די אַלע עולות, וואָס ווערען אָפּגעטון די קליינהענדלער. ער לעגט פאָר אויפצופאָדערן די קאָלאָ, אַז זי זאָל אויסצומיילען איניגע דעפּוטאַטען, וועלכע זאָלען זיך שטעלען אין רשות פון די קליינהענדלער.

ס'רעדען נאָך: ה' ביאַלער (קאַליש), בערגער, לעווקאָוויטש (ראַדאָמסק), אַדוו. ווייצמאַן רעדט וועגען דער נויטיגקייט פון קרעדיט. ער ווייזט אָן, אַז ד קליינהענדלער דאַרפען זיך בעמיהען צו פערכאַפּען די רעטונגס-קאָמיטעטען, וועלכע האָבען גאַנץ בעדייטענדע סכומים צו זייער דיספּאָזיציע; בעמיהען זיך, אַז די קהלות זאָלען שאַפען הלואות קאַסעס.

ער ווייזט אָן, אַז אין דער צענטר. קאָאָפּעראַטיווער באַנק איז אויסגעוואַקסען אַ ביוראָקראַטיע, וואָס האָט פערכאַפּט די מוסדות און לאָזט נישט צו די קליינהענדלער. ער זעהט דעם איינציג אין אַ גרויסער נאַציאָנאַלער הלואה אין אַמעריקאַ, אָבער צו דעם איז נויטיג אַ גייסטיגע אָרגאַניזאַציע. ער איז געגען דעם, אַז מ'זאָל זיך ווענדען צום יודישען קאָלאָ.

ה' וואָהלמאַן וואַרפט פאָר דער צענטראַלע, וואָס זי האָט זיך נישט בעראַטען מיט די פּראָווינצער וועגען פערשידענע שטייער-ענינים, ווי צ. ב. אין דער פראַגע פון „ריטשאַלט" פאַר „אומזאַץ שטייער". ער שטעלט אויך פעסט, אַז הגם די קאָנפערענץ איז צוזאַמענגערופען אונטער'ן לאָזונג פון פעראייניגונג, זענען צו דער היינטיגער קאָנפערענץ נישט איינגעלאַדען געוואָרען אַלע לאָדזער קליינהענדלער-פעראיינען. די רעדנער ליסטע ווערט געשלאָסען.

ס'רעדען נאָך די ח"ה: ניצקי, קירשבוים, פּאַמעראַנץ, גאָטליב (אַלע פון לאָדז) ראָטמאַן מאָרגענשטערן (זגערזש) און ס ווערען אָפּגעשטימט די פערשידענע רעזאָלוציעס און פאָרשלאָגען. אַרום 12 אַ זייגער ווערט די קאָנפערענץ געשלאָסען.

גיטעל זאַריצקאַ.

אַ טרעהר אויפ'ן פרישען קבר.

גיטעל זאַריצקאַ האָט געלעבט אַ טעאַטער-לעבען — און אַלץ צוליב דער בינע. ביי מיר האָט זי אָנגעהויבען איהר בינע-קאַריערע. דאָס איז געווען אין יאָהר 1912, ביים עפענען דאָס „סקאַלאַ"-טעאַטער, איז צו מיר צוגעקומען אַ יונגע און שעהנע דאַמע, פול מיט לעבען, פול מיט לעבענס-לוסט — דאָס איז געווען גיטעל זאַריצקאַ. „אפשר קאָן איך מיטשפּילען אין אייער טעאַטער" — האָט זי מיך, מיט אַ קליינגענדער און אַנגענעהמער שטים געפרעגט. זי האָט מיט איהר שעהנער און פּראַכטפולער פיגור אויף מיר זעהר אַ גוטען איינדרוק געמאַכט. איך האָב איהר, אַלס ערשטען פרוב, געגעבען צו שפּילען אַ דינסט-מיידעל, און פון דער קליינער ראָלע אָן איז איהר קאַריערע, אַלס אַרטיסטין, געווען געזיכערט. אָפּזייענדיג ביי מיר אַ פּאָר יאָהר, האָבען איהר די קליינע ראָלען נישט בעפרידיגט און האָבענדיג די אַמביציע, אַזוי ווי אַלע אַרטיסטען, פאַר ווייטער שטייגען, איז זי פון מיר אַוועק זוכענדיג אַ קלענערע טרופּע, וואו זי זאָל קענען שפּילען גרעסערע ראָלען. זי האָט זיך פאַר גאַר נישט אָבגעשטעלט, כדי צו דערגרייכען איהר ציל. איהר לעבען אין די קלענערע טרופּעס איז נישט מקנא צו זיין. ס'האָט אַ סך מאָל אויסגעפעהלט צו עסען — פון שעהנע קליידער איז קיין רייד נישט געווען, — זאַריצקאַ איז מיט אַלעם געווען צופרידען, אַבי צו שפּילען גרויסע ראָלען. זאַריצקאַ פלעגט אויך אַ סך חדשים פערלאָזען איהר היים, איהר מאַן און קינד, וועלכע זי האָט זעהר ליב געהאַט — און אַלץ צוליב דער בינע. איך געדענק, אַז איך האָב זי אַמאָל בעשטראָפט מיט נישט אַנגאַזשירען זי דערפאַר, וואָס זי האָט געגעבען אַ טומע, צו וועלכער זי איז, לויט מיין מיינונג, נישט בערעכטיגט געווען. זאַריצקאַ איז אַוועק פון מיר. און נאָך אַ קורצער צייט איז זי צוריקגעקומען און געזאָגט: „ניט מיר וויפיל איהר ווילט, אַבי לאָזט מיך שפּילען ביי אייך". זאַריצקאַ האָט שטענדיג געהאַט אַ חוש פאַר בעסערע פּיעסען, פאַר וועלכע זי האָט אַלץ מקריב געווען. דורך די גאַנצע 14 יאָהר פון איהר בינע-טעטיגקייט, האָט זי, דוכט זיך מיר, געהאַט נאָר אַ פּאָר חדשים, וועלכע האָבען בעפרידיגט איהר אַרטיסטישען גייסט, דאָס איז געווען אין זומער, ווען איך האָב זי מיטגענומען מיט זיך אויף אַ טורנע, און זי האָט אין די פּיעסען געשפּילט די הויפּט-ראָלען. גיטעל זאַריצקאַ האָט שווער געלעבט און גרינג געשטאָרבען.

זאָל איהר די ערד גרינג זיין!

יוליוס אַדלער.

* * *

נעכטען איז געשטאָרבען אין עלטער פון 40 יאָהר די יודישע דראַמאַטישע שוישפּילערין ג. זאַריצקאַ — (זצלי גבר).

די פערשטאָרבענע האָט אָנגעהויבען איהר טעאַטער-קאַריערע אין יאָהר 1907. דאָס ערשטע מאָל האָט זי אָנטיילגענומען אין אַ וואָדעוויל-טעאַטער פאָרשטעלונג פאַר דער לאָדזער „פּאַנאָפּטיקום" ס'איז געשפּילט געוואָרען „הערצעלע מיוחס".

פון דעמאָלסט אָן האָט זי אָנטיילגענומען אין פערשידענע דראַמאַטישע פאָרשטעלונגען (צווישען אַנדערען האָט זי געשפּילט אין דער „שחיטה" אויף רוסיש) און ערשט אין יאָהר 1912 איז זי אַריינגעטרעטען אין דער טרופּע, וואָס האָט געשפּילט אין לאָדזער גרוי-

זייט דער דאָזיגער צייט שפּילט די זאַריצקאַ כסדר און מאַכט מיט אַלע ליידען און פריידען פון פּראָווינציעלען יודישען טעאַטער.

דאָס שפּילען טעאַטער איז פאַר דער אַרטיסטקע געווען פערבונדען מיט אַ פּערזענליכען קרבן, ווייל די פערשטאָרבענע האָט געשטאַמט פון אַ לאָדזער אָנגעזעהענער חסידישער פאַמיליע, ביי וועלכער דאָס מין טעאַטער-שפּילען האָט נישט געהאַט קיין ספּעציעלען אָנזעהען.

זייט דעם יאָהר 1913 האָט זאַריצקאַ געשפּילט אין פערשידענע טרופּעס, אויך צוזאַמען מיט יוליוס אַדלער אין לאָדז, וואַרשאַ, ווילנאַ, גראָדנאַ, ביאַליסטאָק א. אז. וו.

די פערשטאָרבענע האָט די ערשטע אויף דער יודישער בינע געשפּילט אין לאָדז די ראָל „לאה" אין אַנ-סקי'ס „דבוק" אונטער דער רעזשי פון דוד הערמאַן.

די לעצטע פאָרשטעלונג, אין וועלכער די פערשטאָרבענע האָט אָנטיילגענומען איז געווען די פאַריגע וואָך אין לאָדז — אין דער „אַמעריקאַנער", צו דער דאָזיגער פאָרשטעלונג איז שוין די אַרטיסטקע געגאַנגען קראַנקערהייט. און דאָרט האָט זי זיך נאָך מעהר פערקיהלט און נאָך עטליכע טעג קראַנקזיין, איז זי נעכטען געשטאָרבען אין ראַדאָגאָשטשער שפּיטאָל.

*

אַ שווערער, אַ כמעט אומנאַטירליכער איז דער וועג פון דעם יודישען טעאַטער און זיינע שפּילער. אויסערגעוועהנליך שווער איז געווען דער וועג פון דער נאָך-יונגער ג. זאַריצקאַ, וואָס האָט געצאַנקט אין דעם קאַלטען, פערוואַהרלאָזטען יודישען טעאַטער אין איין וואַרטען אויף אַ תיקון, אין איין שטרעבען צו אַנ'אויפלייכט, צו אַ דערוואַרעמונג, צו אַן אויסלייזונג!

אַ וועג פון דערנער — דאָס איז געווען איהר וועג אין אונזער יסוד'לאָזען טעאַטער, אין דעם אונהיימליכען, אין דעם אייביג-פיבערענדיגען; אַ קראַנץ פון דערנער — דאָס איז געווען איהר בעלוינונג, ווי פון אַ סך, אַ סך אונזערע אַקטיאָרען. אַ קראַנץ — אַ יאָך, וועלכען זי איז בכוח געווען צו טראָגען ביז צו איהרע יונגע אויסגעאָנגענע 40 יאָהר...

אַנ'איידעלע נשמה פון אַנ'איידעלער גזע איז, ווי אַ פלאַמעל פון אַ צאַרטער ליכט אויסגעלאָשען געוואָרען אין איהר אומרוהיגען קינסטלערישען צאַנקען.

מיט טיפען צער וואַרפען מיר אַ לעבעדיגע בלום אין איהר פרישען קבר!

אין „רושעבריא" הויבט מען אָן צו בויען היינטיגען ווינטער

דער לאָדזער קוואַרטאַל איז שוין פאַרצעלירט און וועט בקרוב פערטיילט ווערען.

(די נעכטיגע פערזאַמלונג פון ציוניסטישען קאָמיטעט).

זונטאָג איז אין לאָקאַל פון ציוניסטישען קאָמיטעט (ציגעל-גאַס 4) אונטער'ן פאָרזיץ פון ה' א. קאָהן פאָרגעקומען אַ פערזאַמלונג פון די „קוני דזשעבליא", אויף וועלכער ה' מענדעל בירנבוים, וועלכער איז איצט געקומען פון א"י האָט אָבגעגעבען אַ בעריכט.

פון'ם בעריכט שטעלט זיך אַרויס, אַז נאָכדעם, ווי אַ טייל קויפער האָט זיך צוריקגעצויגען פון'ם קויף און האָבען באַקומען צוריקגעצאָהלט זייערע געלדער זענען געבליבען אַנ'ערך פון 65 קונים, וואָס וועלען בעקומען 150 דונאַם לאַנד אין געוויסע געביטען, וואָס גרעניצט זיך פון איין זייט מיט „בית-גן", און פון דער צווייטער זייט מיט דעם געביט, וואָס ס'האָבען געקויפט די יודען פון מזרח גאַליציען.

די גרופּע פון „בית גן", וועלכע האָט 1,200 דונאַם און בעשטעהט מעהרסטענס פון יודען וואָס וואוינען אין א"י, האָט שוין פאַרצעלירט דעם באָדען, דורכגעפיהרט דעם הויפּט-שאָסע, אַדורכגעלאָזט וואַסער-לייטונג און היינ- ווינטער וועט מען שוין אויסבויען די ערשטע 40 הייזער.

בשכנות פון די לאָדזער האָט די סלאָנימער גרופּע 198 דונאַם, די קאַלישער — 75; די וואַרשעווער 222 דונאַם; די לאָדזער פלעצער זענען שוין פאַרצעלירט געוואָרען און דער פּלאַן איז נאָך לאַנגע מיה בעשטעטיגט געוואָרען דורך דער א"י-רעגירונג. די קאָמיסיע פון די אָנוועזענדע אין א"י האָט 150 דונאַם איינגעטיילט אין 7 גרופּען: 34 דונאַם צו 20 פונט פאַר אַ דונאַם: 24 — צו 17; 17 — צו 17; 6 — צו 16; 18 — צו 15 מיט אַ האַלב: 21 — צו 15 און 20 צו 14 פונט, פאַר אַ דונאַם.

יעדער בעזיצער פון עטליכע דונאַם פּאַרצעלעס וועט זיי בעקומען אויף אַזאַ אויפן, אַז זיי זאָלען ליגען בשכנות. פונ'ם אַלגעמיינעם כלום באָדען איז 31 פּראָצ. פערווענדעט געוואָרען אויף הויפּט-שאָסע, וועגען געזעלשאַפטליכע לאָקאַלען (שולען, מאַגיסטראַט) גערטנער א.א.וו. אַזוי אַז אַ דונאַם פּאַרצעלע וועט האָבען נעטאָ אַנ'ערך 1150 קוואַדר. אַמילען. די פלעצער וועלען צווישען די אָנטיילנעהמער פערטיילט ווערען דורך אַ גורל. און דאַן וועלען אַלע אינהאַבער בעקומען בושאַנעס.

נאָכ'ן בעריכט האָט זיך אַנטוויקעלט אַ דיסקוסיע, בעת וועלכער די פערזאַמעלטע האָבען געשטעלט פערשידענע פראַגען.

צום סוף איז בעשלאָסען געוואָרען אָנצונעהמען דעם פּראָיעקט פון דער פערטיילונג און ס'איז בעשטימט געוואָרען אַדורכצופיהרען דעם גורל אין די נאָהנטסטע טעג. נאָכדעם ווי צו דער פערוואַלטונג, וועלכע בעשטעהט פון 4 פּערזאָן איז צוגעוועהלט געוואָרען נאָך אַ פינפטער מיטגליד, איז די פערזאַמלונג געשלאָסען געוואָרען.

Dr. med.
B. FROM
אָקושער און פרויען-קראַנקהייטען.
פאַנסקאַ 12, טעל. 4.2-61
נעמט אָן פון 3—5 נאָכמ. 557

זיך גענומען געלד ביים טאַטען אין דער קאַסע

און זיך געלאָזט וואוילגעהן אויפ'ן וואָקזאַל.

(ב) די פּאָליציי האָט אויפ'ן פאַבריקס-וואָקזאַל אַרעסטירט דעם 14-יעהריגען שלמה קליינפּלאַץ (ציגעל-גאַס 38), וועלכער האָט ביים בופעט זיך געלאָזט וואוילגעהן און אויסגעגעבען אַ סך געלד.

ביים אַרעסטירען האָט מען געפונען 600 זלאָטעס געלד, אַ טשעק אויף 10.000 זלאָטעס און אַ בילעט 2 קלאַס קיין וואַרשאַ.

דער אַרויסגערופענער פאָטער האָט אין דער פּאָליציי ערקלערט, אַז זיין זוהן האָט זיך מיט איהם צוקריגט, האָט ער צוגע'גנב'עט פון דער קאַסע געלד.

דער חברה'מאַנטשיק איז אַרעסטירט.

לעזט
דעם
„נייעם פאָלקסבלאַט"!

אַ פּוילישער פּאַרוטשניק

בעקומט אַ בעשטעלונג אויף אַ טראַנספּאָרט ספרים.

מיט אַ קורצער צייט צוריק, ווען דער ראַדאָמער רב, הרב ראַפּאָפּאָרט, מיט'ן קהלה-סעקרעטאַר ה' סאָקאָלאָווסקי זענען געווען אין גאָרניזאָן פון 4 טען פולק וועגן געוויסע יודיש-מיליטערישע רעליגיעזע ענינים, האָט זיך צו זיי געוואָנדען אַ פּוילישער פּאַרוטשניק און זיי געבעטען איבערצוזעצען אַ יודיש פּאָסט-קאַרטעל, וועלכעס ער האָט נאָר וואָס ערהאַלטען לויט זיין ריכטיגען אַדרעס.

אין קאַרטעל שרייבט דער קעלצער מוכר-ספרים'ניק, ה' משה מענדיל וואַלדען - פאָלגענדעס: „כ'בעט מיר אַרויסצושיקען 40 „דקדוקי רש"י", 20 „דבק טובס", – שלה'ס – שרייבט ער ווייטער קאָסטען 10 זלאָטעס, חנוכה-ליכטלעך האָב איך נישט, שיקט מיר זאָפּאָרט אַרויס אַ גרעסערע צאָהל גאָרטלען. – אונטערגעשריבען: (-) משה מענדיל וואלדען.

דער פּאָרוטשניק איז פון דעם אינהאַלט געווען זעהר אויפגערעגט און האָט זיך נאָטירט (אויף פּויליש) דעם נאָמען פון ה' וואלדען.

די זאַך איז געוואָרען שטאַרק אויפפאַלענד דעם קעלצער רב און אַזיימבעהענדיג האָט ער געשיקט נאָך דעם ה' וואַלדען און איהם פערציילט וועגען דעם אויבענדערמאָנטען פאַקט, אויף וועלכען דער קעלצער רב האָט בעקומען פאָלגענדע אויפקלערונגען:

איך, – האָט געזאָגט ה' וואַלדען – האָב אָנגעשריבען עטליכע פּאָסט-קאַרטלעך צו פערשידענע וואַרשאָווער סוחרים אויף געוויסע בעשטעלונגען. די אַדרעסען האָב איך געזאָלט אָנשרייבען אויפ'ן פּאָסט, נאָר צוליב נישט פאָרזיכטיגקייט איז מיר פערלוירען געוואָרען איין פּאָסט קאַרטעל און לויט אַלע וואַרשיינליכקייטען האָט דאָס זעלבע קאַרטעל געפונען אַ מיליטאַריסט, וועלכער האָט אפשר דעם פּאָרוטשניק געוואָלט מאַכען אַזאַ מין „סיורפּריז" און איהם אַדרעסירט דאָס קאַרטעל.

נאָר ווי מיר דערוויסען זיך האָט דער פּאָרוטשניק אָנגעשאַט אַ ווייזיט ביים ה' וואַלדען און לויט די קלאַנגען, וועלכע געהען אַרום אין שטאָדט זאָל די זאַך איבערגעגעבען ווערען דעם געריכט, מיט וואָס די זאַך וועט זיך ענדיגען איז פערלויפיג נישט בעוואוסט.

האָט ער נישט געטראָפען.

אַ נישט-מזל'דיגער גנב.

דער גוט-בעקאַנטער גנב יצחק ריכטער האָט זיך געפרובט אַריינצובעקומען אין קאַלאָניאַל-געשעפט פון משה גוטמאַכער אויף לאַנגעוויצקאַ 3.

ער האָט אָפּגעריסען דאָס שלאָס וואָס איז געהאָנגען אויף דער טיר און זיך שוין געוואָלט נעהמען צו דעם שלל. פּלוצלינג איז אָבער אָנגעקומען אַ פּאָליציי-פּאַטרול, וועלכער האָט ריכטער'ן אַרעסטירט.

אַ „זדון" גנב'עט אַ גאָלדענע זייגער'ל.

(ל) דבורה בראָנאָווסקאַ, זאַוואַדזקאַ 34 האָט גערופען אַ „זדון" צו פערריכטען דעם אויוועז, ווען דער מייסטער איז געווען פערטיג מיט דער אַרבייט און ער האָט שוין געוואָלט אַוועקגעהען האָט פרוי בראָנאָווסקאַ בעמערקט, אַז ס'פעהלט איהר אַ גאָלדענע זייגער'ל אין ווערט פון 200 זלאָטעס. זי האָט וועגען דעם מוריע געווען אַ פּאָליציאַנט, וועלכער האָט ביי דער רעוויזיע געפונען דאָס זייגערל ביים מייסטער וואַלענטי קאָטאַס, קאָטאַס איז אַרעסטירט געוואָרען.

יורידישע עצות.

אין דער דאָזיגער אָפּטיילונג גיט די רעדאַקציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט" אַנטוואָרטען אויף יורידישע אַנפראַגען, וואָס ווערען צוגעשיקט נאָר שריפטליך פון אונזערע לעזער.

> **קופּאָן.**
> יורידישע אָפּטיילונג
> פון „נייעם פאָלקסבלאַט"
>
> בעים דערלאַנגען אַן אַנפראַגע אויף אַ יורידישע עצה דאַרף צוגעלעגט ווערען דער קופּאָן מיט דער דאַטע פון טאָג, ווען די אַנפראַגע ווערט אַריינגעגעבען. אויף אַנפראַגען אָהן קופּאָן וועט מען ענטפערן נישט געגעבען ווערען.
>
> גילטיג דעם 13. דעצעמבער 1926.

2628. גיטלין.

פאַר געמען העלערע פון די בעשטימטע פריזען פאַר פלייש דראָהט אַ שטראָף ביז 6 וואָכען אַרעסט עווענטועל 10,000 גילדען. אַ חוץ דעם קאָן די סחורה קאָנפיסקירט ווערען. דער רעגירונגס-קאָמיסאַריאַט מוז בעמאַך ער טראָגט אַרויס די שטראָף אויסהערען די מיינונג פון דער בירגער-קאָמיסיע. נישט ריכטיג איז, אַז דער אורטייל פון רעג. קאָמ. איז אין אַזאַ פאַל אָהן אַפּעלאַציע. אמת איז, אַז דער בעשטראָפטער קאָן אויך אין דעם פאַל אין משך פון 7 טעג פערלאַנגען, אַז דער ענין זאָל איבערגעשיקט ווערען אין פרידענס-געריכט.

– ––

2629. ק. ל-טש.

דעם פּאַטענט מוז אויסקויפען אומבעדינג דער זעלבער פערזאָן, וואָס פיגורירט אויף דער קאָנצעסיע.

––––

2630. לעזער ג. פון גרינעם מאַרק.

עס איז אַ פראַגע צו די ציינגיש וועגען אייער זוהנ'ס קראַנקהייט איז אויסגעשטעלט דורך אַ מיליטערישען אָדער רעגירונגס-דאָקטאָר. ווענען וואָס פאַר אַ קראַנקהייט האַנדעלט זיך און אין וואָס פאַרא סטאַדיום געפינט זיך די קראַנקהייט. אַמבעסטען וואָלט געווען, אַז איהר זאָלט זיך פערזענליך פערשטענדיגען מיט אינזער יוריסט.

––––

2631 אַ לעזער פון ווסכאָדניאַ 45.

אַזוי ווי איהר וואוינט אין לאָדז נישט מעהר, ווי 3 וואָכען וועט איהר דאָ קיין אויסלענדישען פּאַס נאָך נישט בעקומען.

2632. M. Z.

פאַר דער וואוינונג דאַרפט איהר צאָהלען פאַר יעדען קוואַרטאַל פון לויפענדען יאָהר 65 זל. 17 גר. שוין מיט די אויסגאַבען. פאַר'ן געוועלב דאַרפט איהר צאָהלען פאַר'ן 1. קוואַרטאַל 1926 66 זל. 56 גר. שוין צוזאַמען מיט די אויסגאַבען אין פאַר'ן לעצטען קוואַרטאַל פון לויפענדען יאָהר 81 זל. 35 גר. פאַר אויסגאַבען (קלאָזעט אויסרייניגען אין וואַסער) לויט חשבונות.

––––

2633. אַנ'אימפּאָרטער פון אַלגינסקאַ.

מיט טשעכאָסלאָוואַקיי האָט פּוילען געשלאָסען אַ האַנדעלס-טראַקטאַט. דער טראַקטאַט איז אונטערגעשריבען אין וואַרשאַ 23. אַפּריל 1925.

––––

2634. גראָסמאַן.

די מלוכה'שע לאַבאָראַטאָריומס האָבען דאָס רעכט צו נעמען פאַר אַ נעוועהנליכען אַנאַליז פון מילך 2 זל. 50 גר. פאַר אַנ'אויספיהרליכען 8 זל., פון פּוטער פאַר אַנ'איינפאַכען אַנאַליז 5 זל. פאַר אַנ'אויספיהרל. 10 זל. אַ חוץ דעם זענען די דערמאָנטע אַנשטאַלטען נאָך בערעכטיגט צו נעמען 50 גר. פאַר יעדער שריפטליכער בעשטעטיגונג פון דער אַנאַליז.

––––

2635. גוטשטאַט פון ברזעזינער.

וועגען דעם, אַז איהר זאָלט גענצליך בעפרייט ווערען פון דער שטראָף איז נישט פאַרהאַן די מינדעסטע האָפנונג. אויב מען בעשעפטיגט מעהר ווי 5 אַרבייטער מוז מען זיי אומבעדינג מעלדען אין אַרבייטסלאָזען פאָנד. דאָס וואָס איהר לייענט נישט קיין צייטונגען אין האָט פון דער דערמאָנטער פעראָרדנונג נישט געוואוסט, איז נישט קיין מאָטיוו פאַר אייער בעפרייאונג. ווייזט אָן אין געריכט אויף אייערע פּאַמיליען-אומשטענדען, קראַנקהייט, אָרעמקייט און בעט, אַז מען זאָל אייך די שטראָף פערקלענערן און די איבעריגע פונאַנדערלייגען אויף ראַטעס.

Dr. H. SPIRA-BORNSTEINOWA
Cegielniana 4
טעלעפאָן 34-90.
ספּעציאַליטעט: אַקושער און פרויען-קראַנקהייטען.
נעמט אָן פון 3—6 נאָכמיטאָג.

Zakład fotograficzny
„PARISIEN" ŁÓDŹ BRZEZINSKA 69.

דערמיט מאַך איך בעקאַנט, אַז צוליב רעקלאַמע האָב איך איינגעפיהרט אויסערגעוועהנליכע נידריגע פּרייזען אויף מיינע קינסטלעריש אויסגעפערטיגטע פאָטאָגראַפיעס לויט די אונטען אויסגערעכענטע אויסנאַהמס-פּרייזען:

6 פּאָסטקאַרטען נ. פ. דאָפּעלט רעטושירט 3 זל.
6 קאַבינעט-בילדער „ „ 8 „
1 אָריגינאַל-פּאָרטרעט נ. פ. 8 „

אויסער דעם גרופּען-אויפנאַהמען. אויסער'ן אַטעליער ווערען אויך אָנגענומען אויפנאַהמען צו זעהר מעסיגע פּרייזען. | צופאָהר מיט'ן טראַמוואַי נומער 1.
בעמ.: צו יעדען האַלבען טוץ פּאָסטקאַרטען ווערט צוגעגעבען אַ פּאָטאָ-פּאָרטרעט.

די פרוי, וואָס האָט געבערענט אַ וועלט.

(זכרונות פון אַ בעריהמטער טענצערין).

אין דער פרעהליכער פראַנצויזישער הויפּט-שטאָדט, פּאַריז, זומעלט זיך איצט ווידער מיט אַ שעהנער שפּאַנישער טענצערין, וואָס האָט זיך צוריקגעקעהרט, אָבער נישט צו דער בימה.

די טענצערין הייסט „לאַ בעל אָטעראָ". זי איז איינע פון יענע פרויען, וואָס האָבען געבערענט אַ וועלט, מעהר ווי די אַנדערע טענצערינס. אויסערדעם האָט זי נאָך געהאַט דעם מוט צו בעשרייבען אין אַ בוך איהרע ליבעס און מיט איהר בוך שטורמט איצט פּאַריז.

די העלדען פון איהרע ראָמאַנען זענען נישט קיין פּשוט'ע שטערבליכע. זי האָט זיי געהאַט געגוג, פּרינצען, הערצאָגען און גרויסע קאַפּיטאַליסטען, און די אינטימע סצענעס פון איהר לאַנג יאָהריגער ליבעס קאַריערע מאָהלט זי אָפּענהערציג אין איהר בוך.

ווען די נישט איבעריגס פרומע פרויען פון פּאַריז זענען סקאַנדאַליזירט געוואָרען פון דער געוועזענער טענצערינ'ס בוך, האָט זי זיך נישט איבערגעשראָקען. זי האָט פערוואַפען אַ פערזאַמלונג, וואו זי האָט גערעדט נאָך מעהר אָפען וועגען איהרע ליבעס און האָט נאָך מעהר איבערראַשט איהרע צוהערערינס.

אַ היבש ביסעל פון איהר פּובליקום אויף דער פערזאַמלונג זענען געווען מענער, וואָס האָבען זי געזעהען אין דער צייט, ווען זי איז געווען אַ גלענצענדע טענצערין. זיי האָבען געלעזען איהר בוך מיט גרויס חשק און האָבען מיט בעגייסטערונג אַפּלאָדירט איהר רעדע. אָבער די פרויען-צוהערערינס זענען געווען אויסער זיך, ווען זיי האָבען געהערט מיט וואָס פאַר אַ גרינגען געמיט אָט די שעהנהייט האָט דערצעהלט וועגען די מענער, וואָס זי האָט רואינירט און געטריבען צו זעלבסטמאָרד.

אָט שטאַרקסטען האָט אויפגערעגט די פרויען דער טענצערינ'ס שילדערונג פון איין סצענע, וואָס האָט אַריינגעבראַכט אין גרויס בעגייסטערונג אַנ'אַלטימשקען פערצהערער איהרען אויף דער פערזאַמלונג

דאָס איז געווען אַ געשיכטע וועגען אַ הוליאַנקע אין פּעטערבורג. ווען די צאַריסטישע אַריסטאָקראַטיע האָט נאָך געלעבט אַ טאָג. לאַ בעל אָטעראָ דערצעהלט, ווי אייגעם אַ רייכען רוסישען פּאָלקאָווניק, איז איינגעפאַלען צו איבעראַשען זיינע חברים מיט אַ נייער „קונץ". מען זאָל צו זייער סעודה'לע אַריינטראָגען אַ גרויסע זילבערנע שיסעל, און מ'וועט אויפדעקען די שיסעל, זאָל פון דאָרטען אַרויסשטייגען די טענצערין, אַ נאַקעטע.

„די איבעראַשונג פון די פערזאַמעלטע אָפיצירען, ווען זיי האָבען זי דערזעהן אַ נאַקעטע", האָט די טענצערין דערצעהלט, „איז געווען אַזוי גרויס, דאָס זיי זענען אַלע געפאַלען אויף די קניה, און דאָס בעוויזט", פערענדיגט זי, „אַז שעהנקייט איז דער זין פון לעבען."

אין רוסלאַנד האָט זי געהאַט גאָר אַ גרויסען ערפאָלג צווישען דער צאַרישער אַריסטאָקראַטיע. איין קניאַז איז אין איהר געווען שטערבליך פערליבט און ער האָט זיך געהאַלטען אין איין בעטען ביי איהר: „רואינירט מיך, אָבער פערלאָזט מיך נישט."

האָט זיך אָפּגעזוכט אַ גרויס-פירשט, וואָס האָט שטאַרק מקנא געווען דעם קניאַז, און ער האָט זי פשוט צוגעגנב'עט. פּאַסירט האָט די געשיכטע אַזוי:

די טענצערין איז איין אָוונט געפאָהרען צו איהר געליבטען. דער גרויס פירשט האָט זיך אָנגעבאָטען צו זיין איהר בעגלייטער, אָבער אַנשטאָט צו פאָהרען צום קניאַז, האָט די קאַרעטע זיי געבראַכט צים גרויס-פירשט'ס הויז, און ווען זיי זענען אַרויסגעשטיגען פון דאָרט, האָט דער גרויס-פירשט מיט אַ געלעכטער געזאָגט: „איצט, מיין ליבינקע, וועסטו זיך נישט אַרויסדרעהען", און ער האָט זי מיט געוואַלד אַריינגעשלעפּט אין פּאַלאַץ.

לאַ בעל אָטעראָ האָט זיך אָבער נישט געגעבען אַנ'עצה. זי איז אַרויסגעשפּרונגען פון פענסטער פון פערשלאָסענעם צימער און איז אַנטלאָפען.

אַנ'אַנדער רוס האָט איהר גאָר קענייגליך בעלוינט. ער האָט איהר געצאָהלט פינף טויזענד פראַנק אַ טאָג פאַר דער צייט, וואָס זי האָט מיט איהם געוואוינט און ווען זי האָט איהם ענדליך פערלאָזען, האָט ער זיך מורה געווען, אַז זי האָט איהם כמעט רואינירט.

אָט דעם רוס, זאָגט די טענצערין, האָט זי באמת געליבט, אָבער ער איז געווען שרעקליך אייפערזיכטיג, פלעגט איהר מאַכען סצענעס און האָט שטענדיג אַרומגעטראָגען מיט זיך אַ געלאָדענעם רעוואָלווער, אָפּצוטרייבען אַנדערע פערעהרער.

אַ פראַנצויז, פּאַיען, האָט איהר אַמאָל געשריבען, אַז ער וועט בענצהן זעלבסט מאָרד איבער איהר. זי האָט געמיינט, אַז דאָס איז אַ פּוסטער סטראַשונעק, אָבער ער האָט געהאַלטען וואָרט. ער האָט זיך דערשאָסען.

אָנגעקומען איז זי קיין פּאַריז, פון שפּאַניען, אַנ'אָרימע יונגע מיידעל. פאַרן אָפּפאָהרען פון איהר געבורטסלאַנד, האָט זי געטאַנצט דאָרטען איין מאָל און האָט דערפאַר געקריגען צוויי פּעזעטאָס. די צוויי מטבעות האָט זי בעהאַלטען. אין פּאַריז איז זי באַלד בעליבט געוואָרען. פאַר דער מלחמה האָט זי געקריגען 35 טויזענד פראַנק אַ חודש אין די „פאָלי בערזשער", און ווען זי פלעגט אויפטרעטען אין בערלין, פלעגט זי קריגען דריי טויזענד מאַרק פאַר אַ פאָרשטעלונג.

איהר ערשטער געליבטער איז געווען איהר טאַנץ-פּאַרטנער, פּאַקאָ, וועלכער האָט איהר געזאָגט:

„דו ביסט דאָס שענסטע מיידעל, וואָס איך האָב ווען געזעהן. דיין הויט איז צאַרט און דיינע אויגען שיינען ווי דימענטען."

זי האָט אָבער באַלד אויסגעפונען, אַז דימענטען אינטערעסירען איהם מעהר ווי איהרע אויגען.

איהר נעכסטער געליבטער איז געווען אַ רייכער סוחר פון ליסאַבאָן. ער האָט גאָר געוואָלט, זי זאָל אויפגעבען דאָס טאַנצען, און אַזוי ווי ער האָט געוואָרפען מיט געלד, האָט זי איהם געפאָלגט. לאַנג בלייבען אַ היים זיצען האָט זי פאָרט נישט געקענט. אין איין שעהנעם טאָג, ווען איהר רייכער סוחר האָט זיך צוריקגעקעהרט אַהיים, האָט ער זי שוין נישט געפונען.

זי האָט אויך געהאַט, דערצעהלט זי נאָך שלעכטע צייטען, ווען עס האָט איהר אויסגעפעלט געלד צו בעצאָהלען פאַ'ן האָטעל-צימער, אָבער זי האָט זיך שטענדיג ווי-עס איז אַרויסגעדרעהט. זי גלויבט שטאַרק אין איהר מזל און מען מוז זאָגען, אַז זי איז געווען מזל'דיג. פון 1890 ביז 1914 איז זי געווען די פּאָפּולערסטע פרוי אין פּאַריז.

צווישען איהרע פערעהרער, זאָגט מען, איז אויך געווען דער פערשטאָרבענער קעניג עדוואַרד פון ענגלאַנד. ווען ער, אַלס קרוינפּרינץ, האָט בעזוכט פּאַריז אין די אינטערעסען פון דער נייער אַנטאַנט, אין 1902, איז דאָ אַ סברא, אַז ער האָט געהאַט מעהר אין זינען די טענצערין קאַראָלינאַ אָטעראָ ווי פּאָליטיק.

וואו זי איז געגאַנגען אין גאַס, פלעגט איהר שטענדיג נאָכגעהן אַ גרויסער המון, מענער, פרויען און קינדער, וואָס פלעגען זיך פּלייסען אַ קוק צו טון אויף איהר. נישט איין מאָל פלעגט זי אויסשרייען: „דאָס איז דאָך שרעקליך". ווען זי פלעגט אַריינשטייגען אין איהר קאַרעטע: אָבער גראָד אָט אָ-די „שרעקליכקייט" האָט זי שטאַרק ליב געהאַט.

זי האָט שטאַרק הנאה געהאַט פון איהר לעבען און איהרע ערפאַהרונגען. דערפאַר שרייבט זי איהרע מעמוּאַרען מיט אַזוי פיל פערגעניגען און ווערט נישט מיד רעדענדיג וועגען איהרע איבערלעבונגען.

א. ב-ן

דער נייער לאַנדרו.

פאַריז כאַפּט ווידער מיט אַ פרויען-מערדער.

פאַריז האָט נאָך נישט פערגעסן די געשיכטע מיט דעם פרויען-מערדער לאַנדרו, וועלכער איז היינגעריכטעט געוואָרען אויף דער גיליאָטינע און עס קאַכט זיך מיט אַ צווייטען פרויען-מערדער, וועלכער איבערשרייגט נאָך אין געוויסע הינזיכטען דעם טרויעריג בעריהמטען לאַנדרו. דער נייער מערדער איז געסטאָן גאַיאָט, וועלכער איז בעוואוסט אַלס דער „מיליאָנער מערדער".

גאַיאָט'ס גאַנצע קאַריערע איז אַרומגעוויקעלט מיט אַ טיפער געהיימניש און ווען מען וועט זיך דערוויסען אַלע פאַקטען, וועט עס אַרויסרופען אַ סענסאַציע איבער דער גאַנצער וועלט. גאַיאָט איז זעהר אַ רייכער מאַן. זיין פערמעגען ווערט געשאַצט אין מיליאָנען, אָבער קיינער ווייסט נישט פון וואַנען דאָס פערמעגען איז צו איהם געקומען. אויך זיין מאָרד-קאַריערע איז נאָך דערווייל אַ סוד. דעדעקטיוועך גלויבען, אַז דאָס וואָס זיי האָבען אויסגעפינען וועגען די דריי פרויען, וואָס ער האָט דערמאָרדעט, איז בלויז אַ קליינער טייל פון זיין פערברעכערישער טעטיגקייט.

גאַיאָט איז זעהר אַ פאָרזיכטיגער פערברעכער. די ערשטע צוויי פרויען האָט ער אַנגערוימט פון וועג און אָפיציעל האָט עס געהייסען, אַז זיי זענען בעגאַנגען זעלבסטמאָרד. ווי דעדעקטיוועך דערצעהלען, האָט גאַיאָט איינגערעדט זיינע פרויען צו בעגעהן זעלבסטמאָרד. ער האָט שטענדיג געהאַט אַ רעוואָלווער, גרייט פאַר דעם פאַסענדען מאָמענט און ער האָט אַלע מאָל צוגעגרייט דעם באַדען פאַר דעם זעלבסטמאָרד אַזוי, אַז מען זאָל איהם נישט פערדעכטיגען. אַז ער האָט אַ האַנר אין דעם. אַריינגעפאַלען איז ער, ווען ער האָט ערמאָרדעט די דריטע פרוי, מאַריאַ לואיזע באולאנזי. זי איז געוועזען אַ פאַריזער בחור'טע און האָט זיך נישט געלאָזט איינרעדען צו בעגעהן זעלבסטמאָרד. ווען ער האָט אויף אַזאַ אופן נישט געקענט פון איהר פטור ווערען, האָט גאַיאָט זי איינגעלאַדען אויף אַ שפּאַציר, האָט זי דערשאָסען. האָט אַריינגעוואָרפען איהר קערפּער אין אַ סטויג היי און עס אונטערגעצונדען. גראַדע זענען אַ פּאָר דעדעקטיוועך פערבייגעפאָהרען יענעם פּלאַץ איידער דער קערפּער איז נאָך איינגאַנצען פערברענט געוואָרען. זיי האָבען דערשמעקט אַ ריח פון געברענט פלייש און האָבען גענומען אונטערזוכען דעם ברענענדען סטויג היי און דאָרטען האָ- בען זיי מאַריע'ס קערפּער געפונען.

גאַיאָן האָט זיך שוין דאָס מאָל נישט געקענט אַרויסדרעהען. אַלע זיינע פריינד און בעקאַנטע האָבען געוואוסט, אַז ער איז אַרויסגעפאָהרען מיט מאַריע'ן יענעם אָוועגד, און ווען די דעטעקטיוועך זענען געקומען איהם אויספרעגען, האָט ער קיין וואָרט נישט גערעדט, נאָר ער האָט אויסגעשטרעקט די הענד און גע- הייסען זיך אָנטון קייטען און אַוועק- פיהרען איהם אין תּפיסה.

דעטעקטיוועך האָבען גענומען נאָכ- זוכען גאַיאָט'ס טעטיגקייט און האָבען אויסגעפונען, אַז זיינע מיליאָנען האָט ער געמאַכט פון געוואַגטע רויבערייען אויף פּאָסט-וואַגאָנען. ער האָט די רוי- בערייען אַזוי קונציג דורכגעפיהרט, אַז מען האָט איהם קיינמאָל נישט פער- דעכטיגט. דעטעקטיוועך זאָגען, אַז די דריי פרויען, וועלכע גאַיאָט האָט אָפּ- געראַמט פון וועג, זענען נישט זיינע איינציגע קרבנות. עס זענען דאָ אַ רייהע מיידלעך, וואָס זענען אויף אַ גע- היימניספולען אופן פערשוואונדען גע- וואָרען און מען ווייסט נישט וואו זיי זענען אַהינגעקומען. דעטעקטיוועך זאָ- גען, אַז זיי האָבען בעוויזען, אַז גאַיאָט האָט געפיהרט ליבעס מיט די מיידלעך און ווען זיי האָבען איהם דערעסען, האָט ער זיי אַפּגערוימט פון וועג.

גאַיאָט איז איצט דער נעכסטער קאַנדידאַט פאַר דער גיליאָטינע. אין פאַריז ערוואַרט מען גרויסע סענסאַציעס ווען זיין פּראָצעס וועט פאָרקומען

אויפרוף פון יודישען טעאַטער-מוזיי אין ניו-יאָרק.

דער יודישער טעאַטער-מוזיי אין ניו- יאָרק האָט בעשלאָסען אַרויסצוגעבען אַ בוך, געווידמעט דעם לעבען און שאַ- פען פון יעקב גאָרדין.

דאָס בוך וועט ענטהאַלטען גאָרדינס בריוו, מעמואַרען איבער איהם, קריטי- שע אָפּשאַצונגען און אַ פולשטענדיגע ביבליאָגראַפיע פון אַלע זיינע ווערק, אַרטיקלען, רעצענזיעס, זכרונות איבער איהם א.א.וו.—וועלכע האָבען אַ שייכות מיט'ן מחבר פון „מירעלע אפרת".

דער מוזיי בעט דעריבער די אַלע, וועלכע האָבען אַ מאָל געשריבען איבער יעקב גאָרדין, אַז זיי זאָלען אָנגעבען, ווען און וואו האָבען זיי געדרוקט זיי- ערע אַרטיקלען איבער איהם. אויך בעט דער מוזיי אויסלייען פאַר'ן בוך דאָקו- מענטען, ווי בריוו, פאָטאָגראַפיעס, זעל- טענע אויסגאַבען א. א. א. אַז מען זאָל זיי קענען אויסנוצען פאַר דער געפלאַ- נטער אויסגאַבע.

די יעניגע, וועלכע ווייסען, וואו מען קען געפינען אַ זעלטע דאָקומענטען, ווערען געבעטען אָנווייזען די אַדרעסען פון די אייגענטימער פון די דאָזיגע מאַ- טעריאַלען. כדי דאָס בוך זאָל געבען אַן אַלזייטיג און אויסשעפענד בילד פון דער רייכער טעטיגקייט פון יעקב גאָר- דין—בעטען מיר, אַז יעדער זאָל מיט- העלפען אונז אין דער אַרבייט. יעדע אָנווייזונג און מיטהילף וועט מיט דאַנק- באַרקייט אָנגענומען ווערען און די גע- מען פון די מיטהעלפער וועלען פער- עפענטליכט ווערען אין בוך.

אַלע דאָקומענטען בעטען מיר שיקען אויפ'ן אַדרעס פון סעקרעטאַר און מיטרעדאַקטאָר דר. יעקב שאַצקי, 982 E. 178th St. Bronx, N. Y.

די רעדאַקציע פון יעקב גאָרדין-בוך
דר. א. מוקדוני,
לעאָן קאָברין,
דר. יעקב שאַצקי.

רעדאַקציאָנס-קאָלעגיום:
מ. בראָדערזאָהן, ל. בראַנט,
ח. י. ברוסטאָווסקי, ב. זינגער
פעראַנטוואָרטל. רעד.: ח. ליפּמאַן.
אַרויסגעבער: פערלאַג „נייער פאָלקסבלאַט", פּראָדוציר-קאָאָפּעראַטיוו. מיט באַי-האַפטונג.

Dr. L. LEWITAN
נעהמט אָן אין דערהיים פון 5 ביז 7 אָוועגד צו קליניק-פּרייזען. זוז
31 גדאַנסקאַ 31.

Dr. med. H. LUBICZ
צעגעלניאַנאַ 43, טעל. 41-32.
ספּעציאַליסט פאַר הויט, וועגערישע און מע- נער-שוואַכע קראַנקהייטען. הײלונג מיט קוואַרץ-לאַמפּען (האָר-אויספאַל) נעמט אָן פון 8—10 און פון 5—8 אָוועגד

צאָהן-אַרצט
H. Lewita-Fuchs
פעטריקאָווער 56, טעל. 22 36
אויפנאַהם שעהן: פון 10 ביז 1 און פון 4 ביז 6.

Dr PRYBULSKI
צוריקגעקעהרט.
זאַוואַדזקאַ 1, טעלעפאָן 25-38
וועגערישע און האָר - הויט - קראַנקהייטען, מענער-שוואַכע, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-ליכט (האָר-אויספאַל), רענטגען-שטראַהלען.
נעמט אָן פון 9—1 און פון 4—8 אָוועגד, דאַמען פון 4—5 נאָכמ.

Dr. med. EYCHNER Jakób
Aleja 1-go Maia16, Tel. 11-24
אינערליכע- און קינדער - קראַנקהייטען
נעמט אָ פון 6—7, זונטאָג פון 3—4.

Dr. med. I. WAJNBERG
Cegielniana 47 tel. 26-02
אונטערלייבס קראַנקהייטען. ספּעצ. לונגען און האַרץ קראַנקהייטען. בעשטראַלונגען מיט קונסטליכע בערג-זון.
נעמט אָן פון 3—5 נאָכמיטאָג.

15 מיליאָן קינדער
5 מיליאָן דערוואַקסענע
עסען שוין די:
שאָקאָלאַד-טאַבליטשקעס
Plutos
זיי האָבען זיך איבערצייגט, אַז עס איז נישט פאַרהאַן קיין
בעסערס און געזונדערס
פון די „פּלוטאָס"-טאַבליטשקעס
Mleczna, Mleczna-Migdałowa, Mleczna - Orzechowa, Gorzka - Lux, Deserowa z Smietankowa 793
און די אַנדערע סאָרטען, ווייל דאָס גיט בלוט, געזונד און ערמוטיגט.
sprzedaż detaliczna: Piotrkowska 53.

די ליבעס פון אַ קייזערין.

היסטאָרישער ראָמאַן פון לעבען אין רוסישן קייזערליכן הויף

פון ל. זאַכער מאַזאָך.

(53

יעליזאַוועטאַ האָט זיך צולאַכט.

— זי זאָגט עס אויך?

— שטענדיג זאָגט זי עס און זי גלויבט דערין אויך.

יעליזאַוועטאַ איז געוואָרען נערוועז. זי האָט גאָך אַלץ נישט געקענט פערטראָגען דעם געדאַנק, אַז ס'זענען פערהאַן שענערע פרויען ווי זי.

אַ ווײלע האָט זי געשוויגען. דערנאָך האָט זי זיך אָנגערופען מיט אַ שפּאָטישען שמייכעל:

— הייסט עס, אַז זי גלויבט, אַז די שענסטע פרוי איז זי? האָט איהר געזעהן, וואָס פאַר אַ אויגען זי האָט לעסטאָק?

— גאַרישע — האָט ער געענטפערט.

— ווי ביי אַ טאָטערקע — האָט יעליזאַוועטאַ אונטערגע- כאַפּט מיט אַ נערוועזען געלעכטער — נישט קיין אויגען גאָר, נאָר שמאָלע שפּעלטעלעך.

— גאַנץ ריכטיג, — מאַיעסטעט — האָט דער כיטרער לעסטאָק געענטפערט — און איך וואונדער זיך שטענדיג, פאַרוואָס זי געפעלט אַזוי די מענער; פאַרוואָס די מענער לויפען איהר אַזוי נאָך.

— זיי לויפען איהר נאָך, ווייל זיי האָבען נישט קיין גע- שמאַק און ווייל נאָך אַן'אויסגעלאַסענער לויפט מען נאָך — האָט זיך די צאַריצע מיטאַמאָל אָנגעצונדען — איך וועל אָבער מאַכען אַ סוף דערצו, אַ סוף צו איהר אויסגעלאַסענקייט אויך! איך וועל נישט דולדען מעהר קיין הולטאַיסטווע ביי מיר אין לאַנד.

— און קיין פערשווערונג! — האָט לעסטאָק אונטערגעכאַפּט מיט אַ פער'סוד'טער מינע.

— קיין פערשווערונג? וואָס מיינט איהר? — האָט יעליזאַ- וועטאַ געפרעגט.

— מאַיעסטעט, איך מיין... איך האָב אייך נאָך נישט אַלץ- דינג דערצעהלט — האָט לעסטאָק געענטפערט — די הויפּט-זאַך, הייסט איהר נאָך נישט.

— וואָס ווייס איך נאָך נישט?

— מאַיעסטעט איך וויל פון אייך אַ וואָרט אַז דערווייל מוז עס בלייבען אַ סוד, וואָס איך וועל אייך דערצעהלען.

— איהר האָט מיין וואָרט — האָט די צאַריצע זיך אָנגערופען. לעסטאָק איז צוגעגאַנגען נעהנטער צו איהר און האָט גענו- מען רעדען שטילער:

— לייטענאַנט בערגער, מיינער אַן'איבערגעגעבענער פריינד, דינט אין קיראַסירער-פאָלק, האָט מיך געלאָזט וויסען, וועגען אַ נייער פערשווערונג געגען אייך, מאַיעסטעט. דער אָנפיהרער פון דער דאָזיגער פערשווערונג איז קאַמערהער לאָפּוכין, וועלכער זוכט נקמה צו נעהמען פון אייך פאַר זיין פרוי, וואָס איז אויף אייער פערלאַנג בעשטראָפט געוואָרען אַמאָל אין איין-פלאַץ פון הערצאָג ביראָן'ען. איהם שטיצט מיט געלד און דורך זיין געליב- טער באַראָנעסע אייכענבערג, דער אַמאָליגער געזאַנדטער פון עסטרייך מאַרקיז פאָן באָטאָ און די גרעפין בעסטוזשעוואַ, וועל- כע איז, ווי איהר מאָן, אַ געגנערין פון פרייסען און פון פראַנק- רייך. די אייגענע גרעפין בעסטוזשעוואַ, וועלכע איז יענע געהיי- מע דאַמע, וואָס האָט געלעבט מיט שובאַלאָוו'ן הינטער אייער רוקען אין הויז פון דער אַלמנה פּסקאָוו, ווי איהר ווייסט עס איצט פון איהרע אייגענע בריף, מאַיעסטעט...

— גאָט מיינער! — האָט די צאַריצע אויסגעשריען — ווי- דער פערשווערונגען און אָבער פערשווערונגען. לעסטאָק, איך וויל זעהן יענעם לייטענאַנט — ווי הייסט ער?

— בערגער, מאַיעסטעט. ער וואַרט דאָרט אין קליינעם זאַל, איך רוף איהם גלייך אַריין, ווען איהר בעפעהלט

— יאָ, יאָ רופט איהם אַריין?

אין אַ ווײלע אַרום איז געשטאַנען אַ יונגער אָפיציר פאַר יעליזאַוועטאַ'ן און איהר איבערגעגעבען דאָס אייגענע, וואָס לע- סטאָק האָט איהר פריהער דערצעהלט.

די צאַריצע איז געוואָרען ווילד פאַר כעס, און געלאָפען איבער'ן בודואַר אַהין און צוריק און האָט געשריען:

— איך וועל זיי ווייזען. איך וועל זיי אַלעמען ווייזען. אַרעסטירען זאָל מען די גרעפין בעסטוזשעוואַ און די באַראָנעסע אייכענבערג, די שענסטע פרוי, זאָל מען אויף טויט פערשמייסען!.. ניין, ניין, נאָך נישט איצט — האָט זי זיך אונטערבראָכען — פריהער מעהר בעווייזען. איך האָב צוגעזאָגט ראַזומאָווסקי'ן צו צו זיין בערעכט צו אַלעמען, וועל איך האַלטען מיין וואָרט. בערגער, איהר שטעלט מיר צו מעהר בעווייזען, איהר פערשטעהט? דערהויפּט וועגען דער באַראָנעסע און דער גרעפין, געדענקט, אָבער פאָרזיכטיג, זיי זאָלען נישט דערשמעקען, אַז זיי דאַרפען זיך היטען, איהר פערשטעהט?

און דערנאָך, ווען לעסטאָק מיט בערגער'ן האָבען פערלאָזען איהר בודואַר, האָט די צאַריצע זיך ווידער געזעצט צו מאַכען איהר פּריוואַר.

ראַזומאָווסקי לאָזט נישט.

נאָך דעמזעלביגען אויף דער נאַכט האָט לייטענאַנט בערגער זיך געטראָפען מיט לאָפּוכינ'ען אין אַ שענק, טרינקענדיג מיט איהם, האָט בערגער אין די שטאַרקסטע ווערטער געזידעלט די צאַריצע און איהר רעגירונג און אויף אַזאַ אופן געזוכט אויסצו- געפינען ביי לאָפּוכינ'ען, וואָס מעהר פּרטים וועגען דער פער- שווערונג.

— איך און אַ סך פון מיינע חברים אין דער אַרמעע וואַרטען מיט דער גרעסטער אומגעדולד אויף אַ סיגנאַל פון אייך — האָט בערגער גערעדט — ווי לאַנג, רעכענט איהר, וועלען מיר נאָך דאַרפען וואַרטען?

— דאָס ווענדט זיך אינגאַנצען אָן דעם מאַרקיז באָטאָ, דעם פריהערדיגען עסטרייכישען געזאַנדטען — האָט געענטפערט לאָפּוכין — ער איז איצט געזאַנדטער אין בערלין און ער זוכט צו בעאיינפלוסען דעם פרייסישען קעניג, אַז ער זאָל העלפען אַרויפזעצען אויפ'ן רוסישען טראָן ווידער אייגעם פון בראַונשווייגישער פאַמיליע.

— און איהר מיינט, אַז דער פרייסישער קעניג וועט איינ- געהן דערויף?

— דאָס ווייס איך נישט. פון די ידיעות, וואָס די באַראָ- נעסע אייכענבערג האָט בעקומען פונ'ם מאַרקיז באָטאָ, ווייזט אויס, אַז דער פרייסישער קעניג קווענקעלט זיך נאָך.

— און אָהן פרייסישען קעניג?

— אָהן פרייסישען קעניג וועט די היינטיגע רעגירונג מיט יעליזאַוועטאַ'ן אויך בעצאָהלען — האָט לאָפּוכין געענטפערט שכור'לעך.

— זי מוז בעצאָהלען! — האָט בערגער אונטערגעכאַפּט — מיינע אַלע חברים אין דער אַרמעע זאָגען דאָס אייגענע. יעלי- זאַוועטע, די בלוטדורשטיגע חיה, מוז בעצאָהלען.

— מיט'ן לעבען — האָט לאָפּוכין אויסגעשריגען — פאַר'ן לעבען פון מיין פרוי!

— גאַנץ ריכטיג. איז וואָס זאָל איך מעלדען מיינע חברים אין דער אַרמעע? — האָט בערגער מיט אַמאָל אומגעביטען דעם טאָן.

— זאָגט זיי, אַז זיי זאָלען זיין גרייט.

— אַז די באַראָנעסע אייכענבערג האָט וויכטיגע ידיעות פון מאַרקיז באָטאָ וועגען דעם... שריפטליכע ידיעות? — האָט בערגער שטיל געפרעגט.

— שריפטליכע.

— איהר האָט זיי אַליין געזעהן?

— געוויס — האָט לאָפּוכין געענטפערט שוין גאַנץ שכור.

— איך גלויב, אַז דער ענין וועט אונז געלונגען. דער- הויפּט גלויב איך דערין דערפאַר, ווייל די גרעפין בעסטוזשעווו בעטייליגט זיך אין דעם. וואָרום די גרעפין איז צו קלוג און צו פאָרזיכטיג און אויב זי האָט נישט מורא, איז אַ סימן, אַז אונזער זאַך איז אַ זיכערע.

(פאָרזעצונג קומט).

נקמה פון א דינסט-מיידעל.

א יונגע רייכע אלמנה און איהר דינסט-מיידעל פערליבען זיך אין א פאראבעק און וואס פון דעם איז ארויסגעקומען.

אין דער קאלאניע סטנדושיצע הינ-טער לאדז האט געוואוינט דער 40-יעה-יעריגער ראסאלסקי מיט זיין 22 יעהרי-גער פרוי קלעמענטינע. זיי האבען אב-געלעבט בשלום 3 יאהר. אבער אין א העלען טאג איז ראסאלסקי אראבגעפא-לען פון דאך פון זיין אייגען הויז און זיך אזוי שטארק פערוואונדעט, אז אין עטליכע וואכען נאכ'ן פארפאל איז רא-סאלסקי פון די וואונדען געשטארבען

די יונגע אלמנה האט אליין נישט גע-קענט בעארבייטען די 10 מארגעס לאנד און האט דעריבער צוגענומען א יונגען פאראבעק און א דינסט-מיידעל. ס'האט נישט לאנג געדויערט און אין דעם פא-ראבעק האבען זיך פערליבט סיי די אלמנה קלעמענטינע אליין און סיי דאס דינסטמיידעל. ס'איז פערשטענדליך, אז דער פאראבעק האט ביכער אנגענומען די אפערטע פון דער רייכער אלמנה, ווי פון דעם ארימען דינסט מיידעל.

דאס ארימע מיידעל האט בעשלאסען נקמה צו נעהמען און האט די נקמה אויסגעפיהרט. זי האט אונטערגעזוכט דאס הויז, אין וועלכען ס'האט געוואוינט די אלמנה, האט גע'גנב'עט 2,000 זלא-טיס און איז נעלם געווארען. מ'האט זי געכאפט, נאר דאס געלד האט מען ביי איהר נישט מעהר געפונען. מ'האט דאס מיידעל איינגעזעצט אין טורמע.

נאכדעם האט די אלמנה פארגעלעגט דעם פאראבעק חתונה צו האבען מיט איהר אפיציעל און אלס נדן וועט זי איהם אריינטראגען די 10 מארגעס לאנד. דער פאראבעק האט מסכים געווען נאר מיט'ן תנאי, אז זיי זאלען דאס לאנד דא פערקויפען און קויפען פאר'ן געלד עפיס אנדערש אין פויזנער קאנט. אזוי האבען זיי געטון, פערקויפט די 10 מאר-געס. דער פאראבעק האט גענומען דאס געלד אין טאש, אבער אנשטאט צו פאהרען מיט זיין אויסדערוועהלטע קיין פויזען, איז ער איינגאנצען גאר נעלם געווארען.

די אומגליקליכע אלמנה ראסאלסקא איז א פערצווייפעלטע, אהן א גראשען געלד געקומען קיין לאדז און אויף קא-ראלעווסקא גאס אויסגעטרונקען א גרוי-סע דאזע סם, מ'האט זי אין א שווע-רען צושטאנד אפגעפיהרט אין שפיטאל.

טויט

אויף א נעהיימנישפולען אופן.

(ל) עהערנעכטען איז געקומען צו גאסט צו אנטאנינא וויסקאווסקא, פא-לודניאווע 25 איהרס א בעקאנטע הע-לענא יאווארסקא.

פלוצלונג איז דער יאוואסקא נישט גוט געווארען. מ'האט ארויסגערופען די פאגאטאוויע פון דער קראנקען-קאסע און דער דאקטאר האט נאר געקענט קאנסטאטירען דעם טויט פון יאווארסקא. דער פלוצלונגער טויט איז געקומען וואהרשיינליך פון א הארץ שלאג.

ביים טויטען-קערפער איז אוועקגע-שטעלט געווארען א וואך ביז'ן אנקומען פון דער געריכטס-מעדיצינישער קא-מיסיע.

שייטלעך

פון פערשידענע קוואליטעטען האאר, פערש. מאדעלן, גוטע אויסארבייטונג, רעעלע בעהאנדלונג. צו בעקומען כאמיענא 5, 2-טען הויף לעצטען איינגאנג, 2-טען שטאק ביי בצלאל פארושוצקי.

אלטע ביכער קויף איך:

איך קויף און פערקויף פערשידענע ביכער, כ'גיב אויך אהיים ביכער אויסצולייענען ביים צייטונגס-פערקויפער

וועלניארזש, אלט-שטאדט 1

צו דער פערלאבונג פון מיין פריינד

ישראל מינקאווסקי

מיט פרל.

דבורה שילסקא

ווינשט א הארציגען מזל-טוב.

סימאן יאשונסקי.

— ד"ר —

י. הערשפינקעל

Zawadzka 15,

telefon 11-87

— — ספעציאליסט פאר — —

קינדער - קראנקהייטען.

נעמט אן אינדערהיים פון 8—10 פריה און פון 3—5 נאכמיטאג און אין לעטשניצע „פאמאץ".

אקושערקע ניעמאי

אנגעשטעלט אין דער קראנקען-קאסע האט זיך איבערגעצויגען פון בזשעזשינער 13 אויף

2 מלינארסקא 2

(רוג בזשעזשינער). E0L

Zagubiono

kartę rejestracyjną na imię Łajb Światłowski, ur. 1906 r., wyd. przez Komisję Poborową w Łodzi. Zwrócić u M. Światłowskiego, Wschodnia Nr. 4. L6L

צוויי קראפט-שפילערינס

צו סוויטערס ווערען געברויכט, זיך צו ווענדען גאוואמיעסקא 22 אין הויף, רעכטס, אין געוועלב פון סוויטערס. S6L

Dr. med.

Braun

פאלודניאווא 23

טעלעפאן 40-26

ספעציאל-ארצט פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען און מענער - שוואכע.

בעהאנדלונג מיט קווארץ-ליכט (האר-אויספאל)

נעמט אן פון 9—12 פריה און פון 5 — 8 אווענד.

Dr. S. SZNITKIND

Piotrkowska 14

הויט-און ווענער. קראנקה.

עמפפאנגס-שעה'ן פון 9—11 פריה, פון 1 ביז 4 נאכמ. און פון 7 ביז 9 אווענט. 458

לונגען-ליידענדע הייל'באר!

לונגען-טובערקולאזען, שווינדזוכט, הוסטען, טרוקענער הוסטען, שליים-הוסטען, נאכטשווייס בראנכיאל - קאטאר, קעהלקאפף-קאטאר, פערשליימונג, בלוט-אויסוואורף, בלוט-שטורץ, בעקלעמונג, אסטמאראסעלן, זייטען-שטעכען א. ז. וו.

זענען הייל'בא"ר!

טויזענדער שוין געהיילט!

פערלאנגט זאפארט דאס בוך איבער מיינע „ייע נאהרונגס-קונסט"!

וועלכע האט שוין פיל גערעטעוועט. רויזעלבע קענען געבען יעדע געוואונטע לעבענסווייזע אנגעווענדעט ווערען און העלפט די קראנק-היים שנעלער בעזיגען. דאס קערפער-געוויכט ווערט געהויבען און אלמאליגע פערקאלקונג ברענגט דאס ליידען צום שטילשטאנד. ערנסטע מענער פון ערצטליכער וויסענשאפט בע-שטעטיגען די פארציגליכקייט פון מיין מעטאדע און ענען מיט דער אנווענדונג גערן מסכים. וואס פריהער עס ווערט מיט מיין מעטאדע אנגעהויבען, אלץ בעסער איז.

גאנץ בחנם ערהאלט איהר מיין בוך, פון וועלכען איהר וועט ווערען ערפאהרען, וואו עס ווערט פון שמערצען געקוועהלט, און וואו עס ייל שנעל פון זיינע ליידען זיך בעפרייען, טא שרייב שוין היינט!

איך בעטאן נאכאמאל, אז איהר בעקומט גאנץ אומזיסט אהן יעדע פערפליכטונג פון אייער זייט מיין אויפקלערונג און אייער דאקטאר וועט זיכער צו דער

ניי-רעגולירונג פון אייער ערנעהרונג,

וואס איז ערפינדען פון די ערשטע פראפעסארען, זיין הסכמה געבען. עס ליגט אין אייער אינטערעס, אז איהר זאלט זאפארט שרייבען און צו יעדער צייט קענט איהר דורך מיין פערארעטונג בעדינט ווערען. שעפט בעלעהרונג און פערשטארקט גוואונדהייטס-ווילען פון דעם בוך פון א נ'ערפאהרענעם דאקטאר. עס פערוויכערט ערקוויקונג און לעבענסמוט און ווענדעט זיך צו אלע קראנקע, וועלכע האבען אין דער לונגען-היילוויסענשאפט אינטערעס.

מיין אדרעס: **GEORG FULGNER, Berlin-Neukölln** Ringbahnstrasse Nr. 24. Abt. 591.

עד מתי עצל תשכב?

ווי לאנג וועסטו ווארטען מיט דיינע איצטיגע און פאר'-מלחמה'דיגע וועקסלען?

מתי תקום משנתך?

ווען וועסטו קומען אין ביורא

17 פעטריקאווער 17

2-טען הויף, פארטער, דורכגאנג זאכאדניא 52, וואו ס'ווערט ערלעדיגט און געשריבען טלעראליי ביטעס לויט'ן אוגסטאוו, קלאוזולעס, זאבעזפיעטשעניעס אויף אלע שטעדט אין פוילען, אפעלאציעס, אפאזיציעס, אדוואלאניעס, רעקורסען, וועגען פעסער אין קא-מיסאריאט-רושאנרו, ביטעס וועגען דירה אין אוישאנד ראזיעמטשע און אין אלע פאליציי-בעצירקען, שותפות-אקטען, סטאטוטען, אקטען אינטערציזיעס, אקטען דאראוויזיעס, קארנע ספראוועס, ווי אויך איבערזעצונגען אין אלע שפראכען.

רעכטס-קאנסולענט **י. מאנעלא,**

פעטריקאווער 17, זאכאדניא 52

שנעל, רעיעל און ביליג!

רעמשניצע פון דאקטוירים

ספעציאליסטען

און ערצטליך-דענטיסטישער קאבינעט

זגיערסקא 17, טעל. 16-33.

ד"ר ראקאווסקי	נאז, האלז, אויערן קר.	11-10 3-2 $7^1/_2-6^1/_2$
ד"ר רוזשאנער	הויט-און געשלעכט-קר.	11-10 2-1
ד"ר גאלדשטיין-פאלאק	אויגען-קראנקהייטען	2-1 8-7
ד"ר יוסטמאן	נערוען-קראנקהייטען	2-12
ד"ר ראזענצווייג	קינדער-קראנקהייטען	12-10 5-4
ד"ר פאפיערני	פרויען-און געבורטס-הילף	$1-11^1/_2$ 6-5
ד"ר קאנטאר	כירורגישע-קראנקהייטען	4-3 2-1.1
ד"ר וויינבערג	אינערע הערץ לונגען-קר.	1-11 $7-5^1/_2$
ד"ר סטופעל	רענטגען	6-4 12-10
א. גראדזענטשיק	צאהן-ארצט	7-3
נ. ראזעס	צאהן-ארצט	2-9

צאהן-פונדהיילונג, בעליכטונגען, קארענען, מאסטען, א או. וו.

ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען

רענטגען-אינסטיטוט

תיילונג פון הויט-קראנקהייטען פון קאפ (פארך) מיט רענטגענשטראהלען, פאר בעשטראהלונג און דורכליכטונ-גען, קווארץ-לאמפע, דיאטערמיע, לעקטריזאציע, אלע מעגליכע אנאליזען. א קורס פאר שוואכלער.

אנמעלדונגען געגען שארלאך (שקארלאטין) פון 4—5 נאכמ.

די לעטשניצע איז אויך אפען זונטאג.

וויזיט אין ד ר שטאט.

Dr. med.

J. Polakow

ספעציאליסט פאר קינדער-קראנקהייטען

Konstantynowska 37

טעלעפאן 39-75

נעמט אן פון 5—$6^1/_2$ אוו. אין דער היים און פון 2—3 אין דער לעטשניצע אויף גייערס-מארק, פעטריקאווער 294.

Dr. med.

W. Eychner

פרויען-קראנקהייטען און אקושעריע

זגיערזשער 38 טעל 34-72

נעמט אן אין דער לעטשניצע פעטריקאווער 294 פון 12—2 מיטאג און דער היים פון 6-8 אוו.

Dr. med.

L. Pikielny

ספעציאל-ארצט פאר נירען, בלאזען און האר - קראנקהייטען

Nawrot 8,

telefon 19-90.

עמפפאנגט פון 4—7 אוו. 541

Dr. H.

Hammer

אקושער און פרויען-קראנקה. נעמט אן פון 5 ביז 7 אווענד

Wschodnia 38,

telefon 28-39.

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען

בזשעזשינער 11, טעל. 37-63

אפען פון 9 פריה ביז 7 אווענד

ד"ר וואלינסקי	נאז, האלז, אויערן-קר.	4—3
ד"ר כערשנער	קינדער-קראנקהייטען	12—9 5—4
ד"ר שיפמאן	אינערליכע קראנקה.	12—10 6.30—5
ד"ר לוביטש	הויט-און געשלעכטס קר.	2—12
ד"ר שמירגעלד	נערוען און גייסטיגע קר.	3—1
ד"ר גאלדבלאט	אויגען-קראנקהייטען	2—12.30
ד"ר עליאסבערג	כירורגישע קראנקה.	$3^1/_2-1^1/_2$
ד"ר בערנסאן	פרויען און געבורטס-הילף	4—3

פסיכא-טעראפיע, שפר ך-שטערונגען וי שטאמלען א. ז. וו. פאקען-שטעלען, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראהלונג אינה-שפריצונגען, מאסאזשען, עלעקטריזאציע, אפעראציעס. אויף פערלאנג — וויזיטען אין שטאט. — אין לאבאראטאריום ווערען אנגענומען אלע ארט אנאליזען, ווי אורי-פלעגמא און בלוט. 2130

אימפונגען געגען שקארלאטין.

ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען א

דענטיסטישער קאבינעט

עס נעהמען אן:

ד"ר זילבערשטיין	צאהן-ארצט	9—2 נ"מ.
ד"ר לאזשינסקא-כטאר אפאלסקא	צאהן-ארצט	3—7.30

קינסטליכע ציין, קראנען, מאסטען א. ז. וו.

די לעטשניצע איז אויך פעטיג זונטאג.

לעטשניצע (פאר קומענדע קראנקע)

פון דאקטוירים ספעציאליסטען און ערצטליך דענטיסטישער קאבינעט

„SALUS"

גלובנא 41

טעל. 46-65. איז עפען טעגליך פון 9 פריה ביז 8 אין אוו. זונטאג- פון 9 פ ריה ביז 2 נאכמ.

ד"ר ז. ראקאווסקי	אויערן האלז און נאז-קראנקהייטען	פון 11 - 12
ד"ר לאנדקאף	אינערליכע קראנקהייטען	פון 1 - 2 און פון 5 - 7
ד"ר דינענזאהן	קינדער-קראנקהייטען	פון 11-12 און 4.30-6
ד"ר ווייס	כירורגישע קראנקהייטען	פון 1 - 2 און פון 6.30-7.30
„ שמערלאווסקי	פרויען-קראנקהייטען און אקושעריע	2.30 - 3.30, 5.30-6.30 זונטאג פון 12-1
„ זילבערשטראם	הויט, וועגערישע און געשלעכטס-קראנקה.	פון 11.30-1 און 7-8
ד"ר גאלדבערג	אויגען-קראנקהייטען	פון 10.30-12.30
ד"ר גאלדרינג	אינערליכע קראנקהייטען	פון 11-12 און פון 3-5
צאהן ארצט פרוי לאנדקאף. סט. נעלבערג	צאהן-און מויל קראנקהייטען	9.30-12 און פון 4-7 12-2 און פון 7-8

אפאטרונקעס, אפעראציעס, איינשפריצונגען, פאקען-שטעלען. אלעריי אנא-ליזע, (ווי אורין, פלעגמא, בלוט אז"וו) דורכלייכטונגען און רענטגען אויפ-נאהמען. קורס פאר שוואמלער. געבורטס-הילף בעראטונגען פאר מו-טערס. קינסטליכע ציין, קאראנעס, גאלדענע בריקען, פלאמבן א. ז. וו.

ספעצ. קורסען פאר שוואמלער. וויזיטען אין שטאדט.

שוץ-אימפונגען געגען שקארלאטין. 311

אבאנעמענטס-פרייז: [illegible]

אנאנסען - פרייז: [illegible]

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz, udziałami; Ch. J. Brustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman

Czcionkami i druk.: „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.